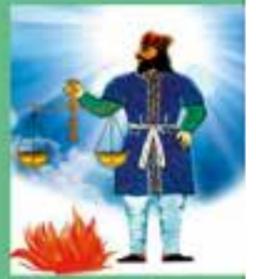

ҲУМОЮН БОД ИСТИҚЛОЛИ ТОЧИК!

ИНСОН, ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОИ ҶАРЗИШИ ОЛӢ МЕБОШАНД

МИНБАРИ

ҲУҚУҚШИНОС

НАШРИЯИ ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСИИ ДМТ

***

№13-14 (89-90) 7-УМИ СЕНТЯБРИ СОЛИ 2018, ҶУМЪА

Боиси ифтихору хушнудист, ки ҳамасола дар кишвари маҳбубамон рӯзи 1-уми сентябр ҳамчун «Рӯзи дониш» дар тамоми муассисаҳои таълимӣ дар фазои тантанавӣ чашн гирифта мешавад. Ба муносибати сазовор пешвоз гирифтани ин чашни фархунда бо иштироки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон санаи 1-уми сентябри соли чорӣ дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино дарси сулҳу дониш баргузор гардид.

Пешвои муаззами миллат ҳамаи устодону омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ, хонандагону донишҷӯён, аҳли маориф, кормандони соҳаи тандурустӣ ва хифзи иҷтимоии аҳолии мамлакатро ба муносибати оғози соли нави таҳсил, «Рӯзи дониш» ва дарси сулҳ табрик намуданд.

Воқеан мо аз он шукргузорем, ки дар натиҷаи амалӣ сохтани сиёсати ҳадафмандонаи Роҳбарияти давлату Ҳукумати кишвар дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тамоми шароитҳои арзанда барои аз бар кардани донишҳои замонавӣ дар муассисаҳои таълимии ҳамаи зинаҳои таҳсилот муҳайё карда шуда, соҳаи маориф яке аз соҳаҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии кишвар эътироф гардидааст. Аз он хурсанду сарфарозем, ки дар шароити сулҳу субот, оромию ваҳдати миллӣ бо чехраҳои кушодаву руҳсораҳои болида ва қалби лабрез аз меҳру муҳаббат ва шодию нишоти беандоза ба ояндаи неки сарзамини аҷдодиамон боз ба дидори ҳам расида, Рӯзи донишро истикбол мегирем.

Садорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ дар чунин лаҳзаҳои фараҳбахш қулли омӯзгорону профессорон, кормандону донишҷӯёни факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро ба ифтихори фарорасии «Рӯзи дониш» ва соли нави таҳсили 2018-2019 самимона табрику шодбош гуфта, барояшон иқболу саодатмандӣ, тансиҳативу хушрӯзӣ, дастовардҳои нави илмию таълимӣ, хониши хубу аъло ва хизмати арзандаву шоистаро ба нафъи гиромидошти Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон таманно менамояд.

Дар кишвари мо Рӯзи дониш баробари дарси сулҳ арзиши баланд дошта, шогирдони муассисаҳои таълимӣ ва волидаину омӯзгорони онҳо ин санаи фархундаро бо шодиву хурсандӣ истикбол менамоянд.

Мафҳуми дониш барои халқи мо аз замони қадим то имрӯз як чӯзӣ муҳимтарини маънавиёт ба ҳисоб меравад. Бузургони гузаштамон донишро чароғи ақл ва ҷавшани ҷисм доништаанд.

Соҳиби донишу савод шудан кори бениҳоят сангин буда, шахсе дар роҳи илм шарафёб мегардад, ки сабру тоқат ва майлу хоҳиши баланди илмомӯзӣ дошта бошад.

Истиклолият муқаддастарину азизтарин неъмат, рамзи саодат ва асолати миллат, шарафу номуси ватандорӣ ва нишонаи пойдориву бақои давлат мебошад.

Муқаддасу бегазанд ва пойдору устувор нигоҳ доштани истиклолият ҳамчун неъматии бебаҳои таърих вазифаи ҷонии ҳар як шаҳрванди худшиносу худогоҳ ва бонангу номуси Тоҷикистон аст ва аз ҳар яки мо саъю талош, нангу номус ва хушёриву зиракии сиёсиро талаб мекунад.

Эмомалӣ РАҲМОН

МИНБАРИ
ҲУҚУҚШИНОСМуассис:
факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ
www.law.tnu.tjи.в. сармуҳаррир:
Эмомалӣ
МИРАЛӢ
law.tnu.tj@gmail.comи.в. муовини сармуҳаррир:
Ҳамза БОБОХОНЗОДАМуҳаррир:
Бобоҷон НАИМЗОДАТарроҳ:
Акмал ШАРИПОВҲАЙАТИ ТАҲРИРИЯ:
Раҳмон Д.С.номзади илмҳои ҳуқуқшиносии,
дотсент, декани факултети ҳуқуқшиносии;

Сафарзода Б.А.

профессори кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқрисиавӣ;

Маҳмудов И.Т.

мудри кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ;

Абдуллоев П.С.

муовини декан оид ба илм ва робитаҳои байналмилалӣ;

Сулаймонов Ф.С.

дотсенти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ;

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Ватанзода М.М.

ёрдамчи Президенти ҶТ оид ба масъалаҳои ҳуқуқи;

Саид Нуриддин Саид

вазир маориф ва илми ҶТ, узви вобастаи АИ ҶТ;

Имомзода М.С.

ректори ДМТ, академики АИ ҶТ;

Тоҷиров Ф.Т.

академики АИ ҶТ, Маҳмудзода М.А.

раиси Суди Конституционии ҶТ, академики АИ ҶТ;

Насриддинзода Э.С.

профессори кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ, узви вобастаи АИ ҶТ;

Раҳимзода М.З.

профессори кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат, узви вобастаи АИ ҶТ;

Диноршоев М.

академики АИ ҶТ.

ШАРТҲОИ ҚАБУЛИ МАВОД:

Дастнавис қабул карда намешавад.

Мавод бояд бо ҳуруфи Times New Roman Tj 14 ҳуруфчӣи шуда бошад.

Рӯнома на ба ҳама андешаи муаллифон мурофиқ аст ва ақсиди мухталифро ба хотири риояи чандандешӣ ба таъби мерасонад.

Рӯнома дар Вазорати фарҳанги ҶТ тахти №0336/рз аз 18-уми март соли 2016 ба қайд гирифта шудааст.

Нишони идора: ш. Душанбе Бунҷи Ҳисорак, Шаҳраки Донишҷӯён, факултети ҳуқуқшиносии ДМТ.

Телефон: 985-38-38-67, 900-55-51-67. Теъод: 1000

Навбатдори шумора: Исмоил Шарифзода

ДАРСИ СУЛҲ

1 сентябри соли 2018 Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ноҳияи Сино пойтахт парда аз рӯи мучассаи Абӯалӣ ибни Сино бардошта, дар таҷлили «Рӯзи дониш», дарси сулҳ ва оғози соли нави таҳсил дар Дониш-

гоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино иштирок карданд.

Баъди пардабардорӣ аз рӯи мучассаи Абӯалӣ ибни Сино Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон чун анъанаи нек дар таҷлили «Рӯзи дониш», дарси сулҳ ва оғози соли нави таҳсил иштирок ва дар назди

устодону донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон, аҳли зиёи кишвар ва кормандони соҳаҳои маорифу тандурустии ҷумҳурий бо нутқи пурмухтаво баромад карданд.

Баъди суҳанронии Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон як гурӯҳ донишҷӯён ва устодон, аз ҷумла Маликабону Наимзода, Набичон Ҳамидов, Нуралӣ Зарифзода, Садинова Сабрина, Гулнара Ҳочиева ва Фуруғ Ҳайдарова суҳанронӣ карда, ба Сарвари давлат барои таъмини сулҳу субот, ваҳдати комил, якпорчагии кишвар, талошҳои тадбирҳои барои зиндагии шоистаи мардум, пешрафти илму маориф, рушди соҳаи тандурустии мамлакат, изхори сипос карданд.

Дар охир Сарвари давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон

чорабиниро ба ифтихори «Рӯзи дониш», дарси сулҳ ва оғози соли нави таҳсил дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ҷамъбасти карда, оид ба халли баъзе масъалаҳои муҳими ҷомеа андешаронӣ ва дар назди вазорату идораҳои дахлдор, инчунин аҳли ҷомеа вазифаҳои мушаххас гузоштанд.

Мавриди зикр аст, ки Рӯзи дониш ва дарси сулҳ тавассути ҳамаи шабакаҳои давлатии радио ва телевизион мустақиман пахш карда шуд ва тамоми мардуми кишвар имкон пайдо карданд, ки суҳанронии Пешвои миллатро дар як вақт бо иштироки мулоқот тамошо намоянд.

<http://khovar.tj>

САФАРИ ТАЪРИХӢ

Таърихи 17-18-уми августи соли 2018 Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти ҶТ мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷумҳурии Ўзбекистон сафари давлатӣ анҷом доданд.

Зимни ин сафар, санаи 17-уми август мулоқоти ҳосаи сарони давлатҳои Тоҷикистон ва Ўзбекистон баргузор гардид, ки дар он масъалаҳои таҳкими робитаҳои соҳаҳои калидии ҳамкориҳои дучонибаи баррасӣ гардиданд. Сарони ду давлат ба таври амиқ оид ба масъалаҳои мубрами байналхалқӣ ва минтақавӣ табодули андеша намуданд.

Дар ҷараёни мулоқот таъкид гардид, ки «равобити мутақобилаи Тоҷикистону Ўзбекистон аз муносибатҳои ҳамҷаворӣ каробати халқҳои мо, дӯстии бисёрасра ва эҳтироми мутақобилаи сарчашма мегиранд. Имрӯз бастаи қалони санадҳои нави ҳамкорӣ ба имзо мерасанд, ки бахшҳои муҳими ҳамкорӣ дучонибаро фаро мегиранд». Зимни мулоқот Президенти мамлакат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон зикр намуданд, ки «бешубҳа, дар байни ин ҳуҷҷатҳо аз ҳама муҳим имзои Созишно-

ма дар бораи ҳамкориҳои шарикӣ стратегӣ аст, ки муносибатҳои ду кишварро ба сатҳи сифати нав мебарорад. Ин тадбир ҳамчун рӯйдоди таърихӣ бозгӯии ҷаҳду талошҳои самимии мо барои таҳкими дӯстии абадӣ ва хусни ҳамҷаворӣ миёни Тоҷикистону Ўзбекистон мебошад».

Дар ҷараёни ин сафар як қатор ҳуҷҷатҳои муҳим ба имзо расиданд, ки бахри ривочи минбаъдаи муносибатҳои дӯстонаи ҳар ду миллат мусоидат мунамоянд.

Инчунин, зимни ин сафар Президенти кишвар бо Сарвазирӣ Ҷумҳурии Ўзбекистон Абдулло Орипов ва Раиси палатаи қонунбарори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Ўзбекистон Нуриддин Исмоилов мулоқот намуда, аз як қатор мавзӯҳои таърихӣ кишварӣ ҳамсоя боздид ба амал оварданд.

Сафари Пешвои миллат ба Ҷумҳурии Ўзбекистон сафари таърихӣ махсуб меёбад, зеро он пас аз 17 сол нахустин маротиба анҷом дода шуд ва он имрӯз самарайи худро нишон дода истодааст.

Поянда бод дӯстии халқҳои тоҷикӣ-ӯзбекӣ!

НАҚШИ ИСТИҚЛОЛИЯТ ДАР ТАҲКИМИ НИЗОМИ ҲУҚУҚИ МИЛЛӢ

Тахти ин унвон санаи 7-уми сентябри соли 2018 дар факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо иштироки доираи васеи омӯзгорону аспирантон, олимон, кормандони мақомоти хифзи ҳуқуқ ва мақомоти дигари давлатӣ, намояндагони васоити ахбори омма ва матбуоти даврий мизи мудаввари ҷумҳуриявӣ баргузор гардид.

Мизи гирди мазкур дар арафаи таҷлили муҳимтарин ҷашнвораи миллӣ — таҷлили 27-умин солгарди Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда шуда, он бо суҳани ифтихорӣ декани факултети ҳуқуқшиносии, номзади илмҳои ҳуқуқшиносии, дотсент Раҳмон Д.С. хусни оғоз ёфт. Мавсуф сароғоз тамоми ҳозирин, устодон ва донишҷӯёни факултетро бо фаро расида-

ни мукаддастарин иди миллӣ — Истиклолияти давлатии ҶТ самимона табрик намуда, иброд доштанд то онро чун гавҳараки ҷашм эмин нигоҳ дозем.

Сипас, дар асоси барномаи омодагардидаи мавзӯҳои мубрам ва рӯзмарраи ҳаёти ҳуқуқии кишвар шунда шуданд. Аз ҷумла: «Баъзе аз проблемаҳои инкишофи ко-

нунгузори граждони дар даврони Истиклолияти давлатӣ»; «Истиклолияти давлатӣ ва рушди соҳаи сайёҳӣ»; «Истиклолият — бақои таърихӣ миллат».

Баромадкунандагон мазмуну моҳияти маърузаҳои хешро шарҳ дода, таҳқиқи омӯзиши минбаъдаи онро асоснок намуданд. Оид ба маърузаҳои ки-

роатшуда саволу ҷавоб ва музокираҳо сурат гирифтанд. Аз ҷумла, дар робита ба масъалаҳои баррасишуда иштирокиён баромад намуда, таклифу андешаҳои судманд пешниҳод карданд. Дар маҷмӯъ таъкид карда шуд, ки рӯзи Истиклолияти давлатӣ барои миллати тоҷик арзишмандтарин ва муҳимтарин ҷашнвора ба ҳисоб меравад. Бо шарофати Истиклолияти давлатӣ миллати тоҷик тавонист, ки дар арсаи байналмилалӣ чун миллати озод ва соҳиби давлати мустақил муаррифӣ гардад. Аз ин рӯ, хифзи Истиклолияти давлатӣ, арзишҳои миллӣ ва дастовардҳои замони соҳибхитӣ барои ҳар як сокини худогоҳу худшинос ва механпараст вазифаи имониву виҷдонӣ ва қарзи шаҳрвандӣ ба ҳисоб меравад.

Таҳияи
Ҷ. САЪДИЗОДА

СУПОРИДАНИ МУКОФОТҲОИ ДАВЛАТӢ БА УСТОДОН

Таърихи 30-юми августи соли равон дар Қасри миллат Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба истикболи 27-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба намояндагони касбу кори гуногун, аз ҷумла кормандони соҳаи илму маориф, фарҳангу тандурустӣ, истехсоли мол ва хизматрасониҳо, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва коргарону бинокорон, соҳибкорон, хизматчиёни давлатӣ ва сарбозону афсарони мақомоти хифзи ҳуқуқ сохторҳои низомӣ, барои дастовардҳои баланди истехсолию соҳибкорӣ, фаъолияти самаранок дар хизмати давлатӣ, саҳми арзанда дар рушди илму фарҳанги мамлакат, таҳкими сулҳу дӯстӣ ва ҳамкорӣ байни халқҳо, мукофотҳои давлатӣ,

рутбаҳои баланди низомӣ ва унвону ҷоизаҳои давлатӣ супориданд.

Қабл аз оғози маросими супоридани мукофотҳои давлатӣ Пешвои миллат ҳамаи ҳозиринро ба муносибати фарорасии ҷашни 27-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сарфароз гардидашон бо мукофотҳои давлатӣ, ҷоизаҳо ва рутбаҳо самимона табрик гуфтанд.

Боиси хушнудӣ ва сарфарозист, ки дар маросими супоридани мукофотҳои давлатӣ як қатор устодони факултети ҳуқуқшиносӣ иштирок намуда, аз ҷониби Пешвои миллат бо мукофотҳои давлатӣ сарфароз гардиданд. Аз ҷумла, Ғаюров Ш.К. доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор, мудири кафедраи ҳуқуқи граждани ва Ғафуров А.Д. доктори илмҳои ҳуқуқ, профессори кафедраи ҳуқуқи

соҳибкорӣ ва тичорат бо унвони фахрии «Корманди шоистаи Тоҷикистон» сарфароз гардониданд. Ҳамзамон, ду нафар аз олимони ҷавони факултет - Ғафурзода Илём номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи граждани ва Одиназода Рамазон номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи нақлиёт ва ҳуқуқи истифодаи сарватҳои табиӣ бо Ҷоизаи ба номи Исмоили Сомонӣ дар соли 2018 сарфароз гардиданд.

Идораи рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос», Садорати факултети ҳуқуқшиносӣ, устодону кормандон ва донишҷӯёни ин даргоҳ Ғаюров Ш.К., Ғафуров А.Д., Ғафурзода И. ва Одиназода Р.С.-ро бо ин дастовардашон самимона табрик намуда, ба онҳо фатҳи қуллаҳои баланди илмиро таманно менамоянд.

РӯЗИ ДОНИШ ДАР ДОНИШГОҲ

Санаи 1-уми сентябри соли 2018 дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар асоси дастури супоришҳои Раёсати донишгоҳ бо иштироки доираи васеи устодон, кормандон ва донишҷӯён тамошои паҳши мустақими таҷлили Рӯзи дониш ва дарси сулҳ, ки аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ироа гашт, сурат гирифт.

Зимни суханронии ҳеш Президент кишвар ваъза кунунӣ ва мушкилоти соҳаи маориф ва тахсилоти олии касбиро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода,

афзуданд, ки дар зарфи 27 соли истиқлолияти давлатӣ Ҳукумати ҶТ дар самти рушди соҳаи маориф, аз ҷумла таъмиру азнавсозии муассисаҳои томақтабӣ, миёна ва тахсилоти олии касбӣ ва дастгирии иҷтимоии омӯзгорон қорҳои назаррасе ба анҷом расонидааст. Таъкид қарда шуд, ки мо дар сиёсати худ аз рӯзҳои аввал ба масъалаи омӯзонидани донишҳои муосиру замонавӣ ба наврасону ҷавонон ва дар рӯҳияи баланди ватандӯстӣ, ифтихор аз Ватану ватандорӣ, ҳисси баланди миллӣ ва арҷ гузоштан ба таъриху фарҳанг тарбия қардани онҳо таваҷҷуҳи хосса зоҳир менамоем.

Сипас, бо пуштибонии амик аз дастури супоришҳо ва тавсияву пешниҳодҳои судманду асосноки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Пре-

зиденти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар бинои марказии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ифтихори оғози соли тахсилоти 2018-2019 бо иштироки Ректори ДМТ, академик Имомзода М.С., Ёрдмачии Президенти ҶТ оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ, намояндаи ваколатдори Президенти ҶТ дар Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ Ватанзода М.М., муовини аввал, муовини ректор оид ба таълим Ҳочаев Т.А. ва доираи васеи устодону донишҷӯён ҷамъомади тантанавӣ баргузор гардид. Ҷамъомадро бо сухани ифтихои муовини аввал, муовини ректор оид ба таълим Ҳочаев Т.А. хусни оғоз бахшида, ҳозиринро ба муносибати оғози соли тахсилоти 2018-2019 муборакбод намуданд.

Сипас, Ректори ДМТ, академик Имомзода М.С. бо сухани шодбошӣ баромад намуда, ҳамаи устодон ва донишҷӯёни донишгоҳро бо фаро расидани соли нави хониш самимона табрик намуд. Аз ҷумла, зимни баромади ҳеш Ректори донишгоҳ қайд намуданд, ки ДМТ ҳамчун муассисаи бонуфузи илмӣ-таълимӣ, маркази асосии омода намудани кадрҳои баландихтисос, мутахассисони рақобатпазири бозори меҳнат ва ҷавобгӯӣ ба стандартҳои байналмилалӣ ба ҳисоб меравад. Ҳамзамон дар ин маҳзани илму маърифат қорҳои арзишманди илмӣ-тадқиқотӣ бо дарназардошти самтҳои афзалиятноки

ҷомеаи муосир анҷом дода шуда, саҳми омӯзгорон, шогирдон ва хатмқунандагони он дар тарғибу ташвиқи сиёсати давлатӣ ва тарбияи шаҳрвандон дар рӯҳияи меҳанпарастӣ, худшиносӣ, хифзи асолат ва манфиатҳои миллӣ бе-назир аст.

Ҳамзамон, Ёрдмачии Президенти ҶТ оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ, намояндаи ваколатдори Президенти ҶТ дар Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ Ватанзода М.М. бо сухан баромада, ҳозиринро бо оғози соли хониш шодбош намуданд. Зимни ироаи сухани табрикоӣ таъкид гардид, ки давлату ҳукумати кишвар соҳаи маорифро яке аз соҳаҳои афзалиятнок шуморида, дар ин самт пайвасти тадбиррандеши менамояд. Зиёд шудани музди меҳ-

нати кормандони соҳаи маориф ва стипендияи донишҷӯён дар ҳаҷми 15 фисад далели ин гуфтаҳои ҷиддӣ, зикр намуданд Ватанзода М.М. Инчунин, мавсуф доир ба масъалаҳои гуногуни ҷомеаи башарӣ сухан намуда, зикр намуд то ҷавонон бояд дар пешгирии амалҳои номатлуб саҳмгузор бошанд ва зиракии сиёсии худро аз даст надиханд.

Дар охир аз донишҷӯён даъват ба амал оварда шуд, ки дар хифзи арзишҳои Истиқлолияти давлатӣ ва бархурдор шудан аз донишҳои замонавӣ бо дарки масъулияти баланд муносибат намуда, барои ба ҳайси мутахассиси асил ва рақобатпазири бозори меҳнат ба воя расидан, пайвасти кӯшишу пайкор намоёнд.

Таҳияи
Некрӯз САҒАРЗОДА

ИСТИҚЛОЛИЯТ – ЗАМИНАИ РУШДИ

Далер ҚОДИРЗОДА
н.и.ҳ., ассистенти кафедраи
криминалистика ва
фаъолияти экспертизаи судӣ

«Тоҷикистон сиёсати сулҳҷӯёнаро ба амал татбиқ намуда, соҳибхитӣро ва истиклолияти дигар давлатҳои ҷаҳонро эҳтиром менамояд ва муносибатҳои хоричиро дар асоси меъёрҳои байналмилалӣ муайян мекунад... (м. 11 Конституцияи Тоҷикистон)».

Таърихи инсоният падидаҳои меҳнадоронад, ки дар шакл гирифтани ҳаёти ӯ ва аз як марҳила ба марҳилаи дигари инқишоф гузаштани нақши асосиро мебозад. Яке аз чунин падидаҳои тақдирсоз, ки дар ташаккули ва худшиносии инсон мусоидат менамояд, ин ба даст овардани истиклолият бо тамоми мазмуну мундариҷааш махсуб меёбад. Инсоният баҳри ба даст овардани ин неъмат бебаҳо дар шоҳроҳи таърих ҷонбозиро ва ҷонисорихое намудааст, ки имрӯз ҳамчун саҳифаҳои озодихо ва қаҳрамононаи эшон ба ҳисоб мераванд. Махсусан саҳифаҳои рангоранги таърихи халқи тоҷик аз гуфтаҳои боло оӣ нест. Тули ду садсолаи охир мутахассисони соҳа дар пайи омӯзиши хусусиятҳои хоси муносибатҳои халқи тоҷик баҳри истик-

лолҳои тадқиқотҳои назаррас бурда истодаанд. Таърихи халқи тоҷик гувоҳ бар он аст, ки кимматарин падидаи истиклолият озодӣ ва сулҳ субот мебошад. Тоҷикон баҳри ноил гардидан ба ин ҷавҳари ҳастӣ дар тули таърих кӯшиши зиёд намудаанд, ки бо роҳи осоишта ба истиклолият расанд. Масъалаи истиклолияти миллии тоҷикон аз замон ва макон вобастагии зиёд дошта, хронологияи он аз асри IX маншаъ гирифта, дар солҳои 90-уми асри XX ба мазмуну муҳтавои имрӯзааш омада мерасад. Таҷрибаи давлатҳои пешрафта собит месозанд, ки истиклолият на танҳо озодии як миллат, балки ба сифати сарчашмаи сулҳ субот дар минтақа ва ҷаҳон хизмат менамояд.

Тоҷикистон дар минтақаи ҷой гирифтааст, ки истиклолияти миллии давлатии он метавонад ба амнияти дигар давлатҳои ҳамҷавораш таъсиргузор бошад. Яъне истиклолияти кишварҳои ҳамсоя, ки бо якдигар умумиятҳои зиёди таърихӣ доранд аз ҳам вобастаанд. Алалхусус, ин умумиятҳо дар ҳамрағбии таърих, фарҳанг, урфу одат ва дигар падидаҳои ҳаёти инъикос меёбанд. Дар шаклири ва мустақамшавии истиклолияти ҳамдигарӣ сиёсати пешгирифтаи давлатҳои минтақа нақши асосиро иҷро менамоянд.

Таҷрибаи талхи солҳои 90-ум нишон дод, ки бетарафӣ ва даҳлат намудан ба амнияти якдигар метавонад вазъиятро боз ҳам муташанниҷтар гардонад ва ба истиклолияти худӣ онҳо хатар оварад. Лекин давлатҳои бузурги минтақа манфиатҳои моддио маънавии ҳешро болотар аз суботи давлати фоҷиазада медонанд. Исботи даст доштани Ҷумҳурии исломии Эрон дар қасди вайрон намудани сулҳ субот ва истиклолияти давлатии Тоҷикистон гувоҳи ин гуфтаҳост.

Хушбахтона, баъзе аз давлатҳои сулҳҷӯи минтақа ба монанди Ёзбекистон, Афғонистон дар ба танзим даровардани вазъияти фавқулода, ки хатари асосӣ ба истиклолияти миллии тоҷикон махсуб меёфт, саҳми бузург гузоштанд. Ин сиёсати сулҳхоҳонаи кишварҳои ҳамсоя

ва иродаи хирадмандонаи ҳукумати ҷавони кишвар боис гардид, ки хатари аз байнравии истиклолият нест гардад.

Бояд қайд намуд, ки ҳукумати вақти Афғонистон ва сарварони дурандешӣ он ба монанди профессор Бурҳониддин Раббонӣ ва Аҳмадшоҳи Масъуд дар якҷоягӣ бо ҳукумати Тоҷикистон бо сарвари фарзанди фарзонаи миллати тоҷик Эмомалӣ Раҳмон тавонистанд, ки бо амалҳои хирадмандонаи худ пояҳои истиклолиятро дар заминаи мусолиҳаи милли боз ҳам мустақам намоянд. Ҳукумати Афғонистон мусоидат намуд, ки як-

чанд гуфтушунидҳо миёни тоҷикон баҳри мустақам намудани сулҳ субот ва истиклолияти давлатӣ дар шаҳрҳои Кобул ва Хосдеҳ сурат бигиранд. Ба вазъи дохилии худ ниғоҳ накарда онҳо амнияти мусолиҳакунандагонро ба зимма гирифтанд. Чунки мардуми Афғон дарк намуда буданд, ки комил шудани истиклолияти давлатии тоҷикон ба судӣ онҳо ва минтақа аст. Ин ёрии бародаронаро миллати тоҷик ҳеҷ вақт фаромӯш нахоҳад кард.

Ҷумҳурии Ёзбекистон низ ҳамчун ҳамсояи нек тавонист, ки диққати ҷомеаи ҷаҳонӣ, махсусан созмонҳои байналхалқиро баҳри ҳалли мочарои

Тоҷикистон чалб намуда, дар навбати худ ба ҳукумати навташкили Тоҷикистон ёрии моддию маънавию расонад.

Ин нуктаҳои дарҷгардида ифодакунандаи онанд, ки истиқлолият кафили сулҳу субот дар минтақа мебошад.

Истиқлолият ба Тоҷикистон ва миллати куҳанбунёди тоҷик имконият дод, ки худро ҳамчун субъекти сулҳофарин нишон диҳад. Тоҷикистон дар заминаи ин падидаи беназир дар тӯли 27 сол тавонист, ки дар ҳалли масъалаҳои умдаи ҷаҳонӣ нақшгузор бошад. Вобаста ба ин нақш ва мавқеи Тоҷикистонро метавон бо як қатор нуктаҳо асоснок намуд.

1. Ҳалли масъалаҳои геополитикӣ ва геостратегӣ. Дар ин ҷабҳа истиқлолият имкон дод, ки дар навбати аввал Тоҷикистон бо қабули Конститутсия ба аъзогии як қатор созмонҳои сулҳох даст ёфта, худро ҳамчун давлати сулҳофар нишон

Ассамблеяи Генералии СММ ба тарзи зайл баён намудаанд: «Вазъияти Афғонистон, ки ҷанги дохилӣ бар муносибатҳои ҷамъиятӣ ғолиб омадааст, ҷомеаи ҷаҳонро бепарво гузошта наметавонад. Муноқишаи Афғонистон хавфи ба миён омадани воҳидҳои ҷузъии ҷуғрофиро пеш меорад, ки дар оянда заминаи терроризми байналхалқӣ ва худсарона паҳн гардидани аслиҳаю маводи нашъаовар шуда метавонад. Вазъияти сарҳади Тоҷикистон ва Афғонистон вазъияти як минтақаи бузургро муташанниҷ мегардонад. Мо ҷомеаи ҷаҳонро даъват менамоем, ки проблемаи Афғонистонро ҷиддан мавриди муҳокима қарор диҳад. Бовар дорем, ки қошиши шиддати вазъияти Афғонистон ба ҳалли проблемаҳои байни тоҷикон низ таъсири мусбат хоҳад расонд». Ҳалли масъалаи Афғонистон метавонад проблемаи зикршударо дар минтақа бартараф намояд.

тсионӣ баромадан ва ба даст овардани истиқлолияти энергетикӣ бо давлатҳои минтақа сиёсати мутақобилаи иқтисодиро ба роҳ монда, дар ин росто як қатор чораҳои манфиатнок андешида истодааст. Амалӣ гардидани ин ҳадафҳо на танҳо дар мустақкамшавии истиқлолияти иқтисодии Тоҷикистон, балки дар истиқлолияти иқтисодии давлатҳои минтақа таъсири мусбат хоҳад расонд. Махсусан, қушодашавии роҳҳо ва сохтмони неругоҳҳои обӣ-барқӣ дар рушди иқтисоди минтақа кафил аст. Ба роҳ мондани «CASA-1000» низ ба ҳамин маъност. Бо ташаббуси бевоситаи Тоҷикистон соли 2008 созишнома оид ба сохтмони ҳатти интиқоли барқ (ЛЭП) таҳти унвони «CASA-1000» имзо гардид, ки мувофиқи он нури барқ аз Тоҷикистон ва Қирғизистон ба Афғонистону Покистон интиқол дода мешавад.

Дар доираи нақшаи «CASA-1000», ки дар ҚТ ҷойгир мебошад, Тоҷикистон, Қирғизистон, Афғони-

дар сарҳади Тоҷикистону Афғонистон риштаҳои пайванди минтақаро бо давлатҳои Осиёи Ҷанубу Шарқӣ махсусан Покистон, Хиндустон боз ҳам мустақкам намуда истодааст.

Як қатор корхонаҳои саноатии Тоҷикистон, ки бо иқтисодии бузург фаъолият менамоянд, дар таъмини маводи ниёзи мардуми минтақа саҳм доранд. Бахусус, корхонаи алюминии тоҷик дар таъмини ашёи хоми саноатӣ дар минтақа яке аз ҷойҳои аввалро ишғол менамояд. Ба монанди ин корхонаҳои саноатӣ-истехсолии сементи тоҷик солҳои охир бо сифату талаботи хеш дар минтақа мавқеи худро пайдо намудааст. Содироти он аксаран ба давлатҳои минтақа сурат мегирад.

Ба истифода додани неругоҳи обӣ-барқии Роғун низ метавонад минбаъд амнияти энергетикӣ натавонанд Тоҷикистон, балки минтақаро хифз намояд.

3. Истиқлолияти фарҳангӣ — за-

МУНОСИБАТҲО ДАР МИНТАҚА

диҳад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзҳои аввал дар ҳамоншӯи байналмилалӣ баромад намуда, диққати ҷомеаи ҷаҳониро ба ҳалли як қатор масъалаҳои муҳим аз қабили таъмини сулҳу субот дар Афғонистон, бар зидди терроризм ва экстремизм, гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир чалб намуда истодааст. Ҳақ бар ҷониби раиси Кумитаи сенати Амрико Ҷозеф Либерман аст, ки ҷунин гуфтааст: «Сардори давлати Тоҷикистон пештар аз давлатҳои ҷаҳон хатари режими Толибонро барои минтақа ва ҷаҳон дарк намуд ва ба онҳо баҳои дуруст дод. Ва вобаста ба ин масъала ҷандин дафъа аз минбарони баланди ҷаҳонӣ изҳори нигаронӣ кард». Роҳбарияти Тоҷикистон хатари ҷиддии бӯҳрони Афғонистонро ба амнияти минтақа, махсусан ба истиқлолияти давлатҳо дарк намуда, дар ин росто диққати ҷомеаи ҷаҳониро гаштау баргашта ба ин масъала чалб намуда истодааст. Сарвари давлати тоҷикон сентябри соли 1994 дар Иҷлосияи 49-уми

Мустақкамии истиқлолияти Тоҷикистон на фақат ба манфиати тоҷикон, балки омили асосии пойдеории сулҳу субот дар минтақа маҳсуб меёбад. Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали соҳибистиклолӣ сиёсати дарҳои боз ва ҳамсояи некро пеш гирифта, дар тамоми ҷабҳаҳои сиёсати дохилию хориҷии худ манфиатҳои минтақавиро дар ҷойи аввал мегузорад. Ин принсипҳои сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сатҳи Конститутсия низ мустақкам гардидааст.

Тоҷикистон дар доираи созмонҳои минтақавӣ ба монанди Созмони аҳдномаи амнияти дастаҷамъӣ (СААД) ва Созмони ҳамкории Шанхай (СХШ) низ дар ҳалли масъалаҳои мазкур пешсаф мебошад.

Нуктаҳои зикршуда аз истиқлолияти сиёсии Тоҷикистон ва эътирофи он дар сатҳи байналмилалӣ хабар медиҳад.

2. Истиқлолият — калиди рушди иқтисод дар минтақа. Тоҷикистон бахри амалӣ гардидани ҳадафҳои стратегӣ: таъмини амнияти озукаворӣ, аз бумбасти коммуника-

стону Покистон метавонанд амнияти истиқлолияти энергетикӣ минтақаро таъмин намоянд.

Тоҷикистон ба Созмони умумиҷаҳонии савдо (СҶС) декабри соли 2012 шомил гардид, ки ин ҳам фоли некест дар рушди ояндаи иқтисоди минтақа.

Барқарор намудани роҳи бузурги абрешим дар шакли наваш низ аз ҷумлаи он ташаббусҳои бузурги Тоҷикистон бо мақсади аз бумбасти коммуникасионӣ баровардани минтақа ба шумор меравад. Қушодашавии ағбаи Қулма, ки Тоҷикистон, Чин ва Қирғизистонро бо ҳам мепайвандад, метавонад дар рушди бозори минтақа таъсиргузор бошад. Ба ин мазмун дар таърихи 9-уми март соли 2018 эҳёи роҳи охани Курғонтеппа-Тирмиз инъикоскунандаи яке аз решаҳои муносибатҳои мутақобила дар байни давлатҳои минтақа мебошад.

Ба истифода додани роҳи охани Тоҷикистон, Афғонистон Туркменистон дар ояндаи наздик омили боз ҳам наздикшавии давлатҳои соҳибистиклоли минтақа хоҳад гашт. Сохтмон ва қушодашавии пулҳо

минаи рушди муносибатҳо. Тоҷикистон аз рӯзҳои аввал дар доираи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» ва дигар санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ муносибатҳои мутақобилаи фарҳангии худро бо кишварҳои ҳамсарҳад, ки умумиятҳои дуродури фарҳангиро доро мебошанд, ба роҳ мондааст. Дар ин росто гузаронидани рӯзҳои фарҳангии Тоҷикистон дар Ўзбекистон ва Ўзбекистон дар Тоҷикистон аз пайванди ногусастани халқҳои харду кишвар хабар медиҳад.

Ҳамин тавр истиқлолияти сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ аз истиқлолияти миллию давлатии Тоҷикистон маншаъ гирифта, яке-ро бе дигаре тасаввур намудан ғайриимкон аст.

Ба ин мазмун метавон Афғонистонро мисол овард, ки набудани сулҳу субот дар ин давлат хатари натавонанд истиқлолияти худӣ он аст, балки ба давлатҳои минтақа низ таъсири манфӣ хоҳад гузошт.

Истиқлолияти Тоҷикистон кафили ҳастии миллати тоҷик ва пайванди ногусастани он бо дигар халқҳои минтақа мебошад.

ИСТИҚЛОЛИЯТ – САРМАНШАИ ОРМОНҲОИ МИЛЛӢ

Асри XX бо ҳама ошӯбҳои хунин ва ҷангҳои ҷаҳониаш, ки сару садош ханӯз аз гӯши сайёра нарафтааст ва ба қарнҳои минбаъда низ хоҳад расид, дар таърихи инсоният ҳамчун асри таҳаввулоти кулӣ дар масъалаи ба даст овардани истиқлолияти миллии миллионҳо мардумони ҷаҳон низ хоҳад монд. Ин ҷараёни озодихоҳӣ ба гӯшаҳои дурдасти сайёра, ба қалби халқҳо ва гурӯҳҳои кӯчаку бузурги этникӣ, ки бар ҳасби шароити таърихӣ аз ҷараёнҳои умдаи тамаддун боз монда буданд, роҳ ёфт ва онҳоро бо саодат ҳамроҳ кард.

Сохибистиклол гаштани Тоҷикистон ҷараёни қонунмандии тақомули ҷомеа аст. Сохиби давлати мустақил шудани Тоҷикистонро натиҷаи пошхӯрии Иттиҳоди Шӯравӣ маънидод кардан чандон дуруст нест. Агар инқилоби октябр намебуд ҳам, халқи тоҷик бо ҳама он нерӯи зехнии доштааш метавонист бо роҳи дигари пуршебу фароз истиқлолиятро сохиб гардад.

Миллати тамаддунофари тоҷик бар асари фитна ва кӯшишҳои душманони хоричӣ ҳазор сол марҳилаи бедавлатиро паси сар намуда, ҳеч гоҳ аз сохиб шудан ба давлати тозаистиклол ноумед набуданд. Дар ин марҳилаи тӯлонии бедавлатӣ миллати куҳанбунёди тоҷик, ки таҷрибаи ғанини давлатдорӣ дошт дастнигар дар назди миллатҳои дигар буд.

Барои ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ гузаштагонӣ мо вазифаҳои махсусро чиҳати ба даст овардани истиқлолият назди худ гузошта онро аз насл ба насл чун рисолати таърихӣ ба мерос меоданд. Миллати тоҷик нигоҳ доштани забони тоҷикӣ, фарҳанг ва урфу одатҳоро ҳамчун вазифаҳои асосӣ дар назди худ гузошта буд. Ба даст овардани истиқлолият ин худ орзуи чандинасраи миллати мо ба шумор мерафт.

Бисту ҳафт сол мешавад, ки Тоҷикистон бо эътимоди қавӣ ба ояндаи дурахшони худ дар ҷодаи истиқлолияти давлатӣ дар халқии кишварҳои мутамаллини ҷаҳон бо сарбаландӣ, шарофатмандӣ ва шоистагӣ роҳ мепаёмояд. Аз дидгоҳи сиёсӣ ҳуҷҷати расмӣ ин даврони нави таърихи миллати мо - Эълонномаи истиқлолияти давлатии Тоҷикистон аст, ки соли 1991 дар ҷаридаи айём интишор гардид.

Дар воқеъ, истиқлолият ин неъматӣ бебаҳо буда, манбаи

ифтихори миллӣ, бунёди давлатдориву давлатсозӣ ва амалиномаи ормонҳои миллӣ мебошад.

Истиқлолияти ин сохибхитиёрӣ ва мустақилияти комили давлат дар танзими фаъолияти дохилӣ ва хоричии кишвар аст.

Истиқлолият ин дар арсаи ҷаҳонӣ эътироф гардидани низомии давлатдорӣ, мустақилона пеш бурдани сиёсати иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии мамлакат мебошад.

Истиқлолият ин шарафу номуси ватандорӣ, ифтихор аз давлату миллати хеш ва талошу ранҷи бардавоми ҳар як фарди бедордики ҷомеа баҳри худшиносӣ, маърифат ва фарҳанги волост.

Истиқлолият ин бародариву баробарии ҳамаи аъзои ҷомеа, сарфи назар аз халқият, миллат, урфу одат ва ақонди афкор аст.

Истиқлолият ин ҳонаи обод, рӯи сурх, сари баланд, зиндагии ошошта ва рӯзгори осудаҳолонани ҳар фарди сохибдавлату

сохибватан аст.

Чун аз сарҳади шинохти луғавии мафҳуми истиқлолият фаротар меравем ва аслу моҳияти онро дар матни сарнавишти таърихӣ қавму миллатҳо ба андеша меоварем, дармеёбем, ки эълони истиқлолият ва касби сохибхитиёрӣ сиёсӣ ва иқтисодӣ фақат оғози рисолати сангинест, ки бо тарҳандозӣ, ташаккул ва рушди низомии усулан қадики сиёсӣ ва ниҳодҳои умумӣ ҷамъиятӣ давра ба давра мазмун ва моҳияти ҳақиқии худро мукамал месозад. Истилоҳоте аз қабилӣ «истиклолияти давлатӣ», «истиклоли сиёсӣ», «истиклолияти иқтисодӣ», «истиклолияти фарҳангӣ», «истиклолияти энергетикӣ» ва ғайра дар луғоти тафаккури сиёсӣ роиҷ гардида, дар раҳгузари воқеияти имрӯза аз ҷузъ то ба қулли зиндагии мардум роҳ ва нуфуз пайдо кардааст.

Таърихи кунунии тоҷикон аз ҳар самте, ки ба он нигарем ва аз пойгоҳи ҳар масъалае, ки

ба таҳқиқи он рӯчӯ намоем, бо касби истиқлолияти мамлакат пайванд мегирад. Истиқлолият сарманшаи ҷаҳони имрӯзаи миллати тоҷик аст, ки дар ниҳоди худ ҳадафҳои олии миллӣ, таърихӣ ва инсонии мардумро асосат бахшид.

Санаи 9 сентябри соли равон аз касби истиқлолияти Тоҷикистон 27 сол сипарӣ мешавад. Бисту ҳафт солае, ки аз назари бурду боҳти таърихӣ барои миллати тоҷик ба садсолаҳо баробар аст. 27 солае, ки ба тағйиротҳои куллии ҷаҳонӣ, табилии арзишҳо, ивазшавии босуръати сиёсати ҷаҳонӣ ва зохирёбии сиёсати дугонаю сегона тавҷам буда, тадричан ба ташаккули истиқлолият таъсирҳо дошт. Боиси хурсандист, ки Тоҷикистон ҳамчун тифли ҷавон ворида сиёсати ҷаҳонӣ гашта бошад ҳам, мавқеи худро чун давлати сохибхитиёр, сохибмиллат ва сохибтамаддун ба оламиён бо сарбаландӣ муаррифӣ карда тавонист.

Мардуми Тоҷикистон аз нахустин рӯзҳои Истиқлолияти давлатӣ зеро роҳбарии хирадмандонаи Сарвари давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар раванди барқарорсозӣ ва ташаккули пояҳои давлату давлатдорӣ нав, таъмини амнияти оромии ҷомеа, суботи сиёсӣ иҷтимоии кишвар сарфи назар аз мушкилоту бӯҳрони сиёсӣ иҷтимоӣ қадамҳои устувор гузошт. Қомебихоӣ замони сохибистиклолӣ бо шарофати дастгирии содиқонаи мардуми шарифи кишвар ба даст омаданд.

Баъди касби ваҳдати миллӣ

Исмоил САЪДИЕВ
ассистенти кафедраи
ҳуқуқи сохибқорӣ
ва тиҷорат

дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба инкишофи сайёҳӣ тавачҷӯҳи хоса зохир намудан оғоз гардид. Тамоюлҳои инкишофи инфрасохтори сайёҳӣ бештар аз устувор гардонидани тавачҷӯҳи хоса ва танзими давлатии фаъолияти сайёҳӣ дар сатҳи умумимиллӣ, ки бо стратегияи муносири пешрафти хизматрасонии сайёҳӣ мувофиқ мебошад, вобаста аст. Маҳз аз ҳамин лаҳзаҳо бунёди заминаҳои ҳуқуқӣ оғоз гардид, ки дар ин минвол нахустин маротиба дар Тоҷикистони сохибистиклол баҳри танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ Қонуни ҚТ «Дар бораи туризм» қабул гардид.

Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳши сайёҳиро чун баҳши фойданок ва афзалиятнок эътироф намуда, ба ин самт диққати хоса медиҳад. Ин аст, ки бо пешниҳоди Президенти мамлакат соли 2018 соли «Рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон гардидааст.

Дар даврони истиқлолияти давлатӣ Тоҷикистон сол аз сол ба натиҷаҳои назаррас дар ҳама бахшҳо, аз ҷумла баҳши сайёҳӣ ноил гашта истодааст. Агар дар соли 2003 ба кишвари бихиштосои мо 130 ҳазор сайёҳ омада бошад, пас ин шумора дар соли 2017 ба 430 ҳазор расидааст. Тибқи маълумоти Қумитаи рушди сайёҳӣ, ки дар моҳи августи соли 2018 пешқаши аҳбори омма гардид аз оғози сол то моҳи августи соли 2018, яъне дар муддати ҳашт моҳ ба Тоҷикистон бештар аз 900 ҳазор сайёҳ ташриф овардааст. Мутахассисони Қумитаи номбурда бар он назаранд, ки то охири соли 2018 ба Тоҷикистон як миллион нафар ҳамчун сайёҳ ташриф хоҳад овард.

ИСТИҚЛОЛИЯТ – ИФТИХОРИ МИЛЛАТ

Насимҷон ДАВЛАТОВ
мутахассиси шуъбаи
қонунгузории кишварзӣ, исти-
фодаи сарватҳои табиӣ ва
ҳифзи муҳити зисти ММҚ НП ҚТ

Истиқлолият бехтарин неъмате мебошад, ки дар талоши расидан ба он халқу миллатҳо мавҷудияти худро зеро таваккул қарор медиҳанд, зеро дар масири таърихи инсоният он ба осонӣ барои ҳеч миллату давлате муяссар нагардидааст. Истиқлолият ин нишонаи муҳими мавҷудияти давлати мустақилу сохибхитиёр ва пойбарҷоии ҳамқорӣ бо дигар кишварҳо ва созмонҳои байналмилалӣ буда, муар-

рифқунандаи давлат аст. Истиқлолияти давлатӣ сарчашмаи худро аз сохибхитиёрӣ давлатӣ мегирад. Сохибхитиёрӣ давлатӣ ин волоият ва мустақилияти ҳокимияти давлатӣ дар дохил ва муносибатҳои хоричии кишвар аст. Дар солҳои аввали истиқлолият ҳукумати тозаинтиҳоб тавонист то андозае вазъи иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсии кишварро нигоҳдорад. Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути фарзандони фарзонааш тавонист, истиқлолияти хешро пурра ба даст орад ва онро ба ҷаҳонӣён муаррифӣ намояд.

Бо қабули Конститутсияи соли 1994 ҚТ чун давлати сохибхитиёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона роҳи кишвардориро сохтори давлатӣ, табиати қудрато-

фарӣ, речаи сиёсӣ ҳамқорихо бо ташкилотҳо ва созмонҳои байналмилалиро ба роҳ монд. Бо ҳамроҳ шудан ба созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ ва минтақавӣ, ба монанди Созмони Милалӣ Муттаҳид, Созмони ҳамқорӣ Шанхай, Созмони Умумиҷаҳонӣ Савдо, Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ва ғайраҳо сол то сол эътибор ва нуфузи кишвари азизамон меафзоёд. Ин раванд ба мутобиқат намудани санадҳои меъриии ҳуқуқӣ ба санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаи устувор гузошт. Мо ҷавонорро зарур аст, ки нисбат ба манфиати имрӯзу фардои давлати тозаистиклоламон бетараф набуда, дар партави сиёсати хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати

миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон муттаҳид шуда, дар радиҳои бузургтарин арзишҳои башарӣ сулҳу субот, адлу инсоф ва ҳуқуқу озодихоӣ инсонро пос дошта, бунёдкуорию созандагиро шиори зиндагии хеш қарор диҳем. Истиқлолият ин хушбахтии пиру ҷавон, оромии қалби модарон ва сарсабзии кишвари азизамон Тоҷикистон аст. Дар баробари ин, Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон борҳо таъкид доштаанд, ки зиракию хушёрӣро аз даст надода, манфиатҳои миллию истиқлолияти давлатиро бояд хифз намоем. Чунин масъулиятро имрӯз ҳар як фарзанди боору номус бояд бар дӯш дошта бошад.

ИСТИҚЛОЛИЯТ ВА ДАСТОВАРДҶОИ МИЛЛӢ

Яҳё ИДРИСЗОДА
дастпарвари
факултети ҳуқуқшиносӣ

Баъди бархамхӯрии нахустин давлати мутамаркази тоҷикон, яъне давлати Сомониён халки тоҷик тӯли ҳазорсолаҳо дорои давлати мустақили хеш набуд. Аммо дар ин мудат забон ва фарҳанги миллати тоҷик устувор монда, ҳамзамон ҳисси истиқлолиятҳои худро истиқлолиятпазирӣ аз тинати эшон берун нарафт. Мардуми тоҷик дар ҳама давру замон дарк менамуд, ки истиқлолият муқаддасарин неъмат ба ҳисоб рафта, кафили зиндагии оромро осоишта мебошад.

Ҳамин тариқ, 27 сол муқаддам баъд аз пошхӯрии Иттиҳоди Шӯравӣ, яъне 9 сентябри соли 1991 Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқлолияти комили худро ба даст овард, ки он саҳифаи қадидоро дар таърихи давлатдо-

рии миллати тоҷик боз намуд. Бояд зикр намуд, ки дар баробари ба даст овардани истиқлолият мардуми тоҷик боз бо як озмоиши саҳу сангин рӯ ба рӯ гардид, ки ин сар задани ҷанги шаҳрвандӣ маҳсуб меёбад. Аммо бо ташаббус ва сиёсати пайгиронаи Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 27-уми июни соли 1997 Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ба имзо расид ва он аз хотимаёбии ҷанги шаҳрвандӣ шаҳодат меод. Пас аз ба даст овардани ваҳдати миллӣ аллакай кишвари мо роҳи бунёди давлати демократию ҳуқуқбунёдро пеш гирифт.

Истиқлолият ба мо имконияти фароҳам овард то стратегияҳои гуногуни таракқиёти минбаъдаи кишва-

ри азизамонро бо дарназардошти манфиатҳои миллӣ муайян намуда, қадамҳои устуворро дар рушди босуботи соҳаҳои ҳаёти ҷамъияти гузарем. Дар давоми солҳои истиқлолият соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ бо маром рушд карда, ба дастовардҳои зиёде дар самтҳои зикргардида ноил гардидем.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар зарфи 27 соли истиқлолият баҳри ноил гардидан ба се ҳадафи стратегияи худ, яъне “истіқлолияти энергетикӣ”, “раҳой аз бумбасти коммуникатсионӣ” ва “таъмини амнияти озуқаворӣ” қорҳои бузургеро ба монанди сохтани пулҳо, нақбҳо, роҳҳои бузурги байниминтақавӣ, неругоҳҳои хурду бузург, хатҳои интиқоли барқ, бунёди қорхонаҳои

хурду бузург, обёрӣ намудани ҳазорҳо гектар заминҳо ва ғ. ба сомон расонид. Маҳз шарофати истиқлолият буд, ки ҶТ соли 1994 Конституцияи хешро бо тариқи раъйпурсии умумихалқӣ қабул намуд ва дар он асосҳои сохтори конституционии давлатро муқарар намуда, риоя ва ҳифзи ҳуқуқи озодагии инсон ва шаҳрвандро қафолат дод, ҳамзамон як қатор санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ қабул гардид, ки барои ҳалли масъалаҳои гуногуни ҳаёти ҷамъияти заминаи ҳуқуқиро фароҳам овард. Дар баробари ин соҳиби як қатор муқаддасоти дигар чун Парчам, Нишон ва Суруди миллӣ гардида, дар сатҳи байналмилалӣ ҳамчун давлати соҳибистіқлол муаррифӣ шуд.

Истиқлолият имкон фа-

роҳам овард, ки ҶТ бо дарназардошти манфиатҳои халқи худ дар муносибатҳои байналмилалӣ иштирок намуда, аззои як қатор ташкилотҳои байналхалқиву минтақавӣ ба монанди СММ, САҲА, СҲШ, СУС ва ғайра гардад. Инчунин, ҶТ бо роҳнамоии Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба ҳалли як зумра проблемаҳои глобалӣ аз қабили таъмини аҳолии сайёра бо оби ошомиданӣ, мубориза бар зидди ифротгароӣ дар соҳаҳои байналмилалӣ баромад намуд, ки нуфузи Тоҷикистони азизамонро дар сатҳи байналмилалӣ дучанд гардонд.

Мояи ифтихор аст, ки мардуми шарафманди тоҷик соҳибистіқлол аст. Имрӯз халқи миллатҳои зиёдеро вохурдан мумкин аст, ки аз ин неъмат пурарзиш, яъне истиқлолият маҳрум мебошанд. Аз ин рӯ, моро мебошад, ки ин неъматро ноёбро пос дошта, дар ҳифзи он бетараф набошем. Бо боварӣ метавон гуфт, ки мардуми тоҷик дар давоми 27 соли истиқлолият шахди ин неъмат бабахоро ҷашида, нишонаи номусу шарафи ватандорӣ будани онро дарк намудаанд. Инчунин, хувиҷи истиқлолҳои худро истиқлолпарастии миллати тоҷик дучанд гардидааст, ки барои бунёди давлати мутамаддин дар асоси арзишҳои демократӣ мусоидати фаъол менамояд.

РОҶИ РАСИДАН БА ИСТИҚЛОЛИЯТ

Давлати тоҷикон аз азал як кишвари бузургу бофарҳанг ва макони илму маърифат ба ҳисоб мерафт, зеро ҳазорсолаҳо пеш соҳиби забон, фарҳанг, тамаддуни оӣ ва анъанаҳои муқаммалӣ давлатдорӣ буд. Дар тӯли таърих борҳо давлату халқиятҳои бегона кӯшиши аз байн бурдани давлату давлатдорӣ тоҷиконро намуданд, аммо бо мурури замон, бо заҳмату талошҳои фарзандони фарзонаи худ боз соҳиби истиқлолияти комили хеш гардид. Зеро он ҷое ки маданияту фарҳанг ва илму маърифат, таърихи пурғановати миллӣ мавҷуд аст, он ҷо макони абармардони бузург аст ва онон дар ягон вазъияту ҳолат намегузоранд, ки Ватани азизи онҳо рӯ ба вартаи нестӣ ниҳад.

Ҳамин тариқ, барои аз сари нав бунёд гардидани давлатдорӣ тоҷикон ва ташкили давлати воқеан миллӣ 24 августи соли 1990 дар Ич-

лосияи дуҷуми Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон Эъломиаи истиқлолияти давлатии ҶШС Тоҷикистон дар ҳайати Иттиҳоди Шӯравӣ қабул гардид, ки ин зинаи муҳиме барои бунёд гардидани давлати навини тоҷикон буд. Дар моддаи аввали он қайд гардида буд, ки Тоҷикистон давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва мустақил мебошад. Соли 1991 бошад, Иҷлосияи ғайринавбатии Шӯрои Олии ҶТ даъват карда шуд ва 9 сентябри ҳамон сол вақилони Иҷлосияи ғайринавбатии Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум ҳуҷҷати сарнавиштасоз ҳуҷҷате, ки тақдирӣ минбаъдаи миллати тоҷикро муаррифӣгар буд, яъне «Изхорот дар бораи Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро қабул намуданд ва маҳз ана ҳамин ҳуҷҷат таъмингари истиқлолияти комили Ҷумҳурии Тоҷикистон гардид.

Истиқлолият пас аз солиёни зиёд тоҷиконро соҳи-

би давлати соҳибистиқдор, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона гардонид. Хурсандиовар аст, ки имрӯз мо соҳибистіқлолем. Соҳибистіқлол ва ё соҳибистиқдор будан ин маънои онро дорад, ки ҳеҷ як халқияту миллате наметавонад ба қорҳои дохиливу хориҷии кишвар даҳолат намояд. ҶТ дар амалӣ намудани фаъолияти дохиливу хориҷии худ мустақил мебошад. Имрӯз бо шарофати истиқлолият роҳи Тоҷикистони соҳибистіқлоли мо ба сӯи ояндаи нек боз ҳам дурахшонтар гардида истодааст. Истиқлолият сарфарозӣ, хушбахтӣ, осоиш ва сари баланди ҳар як шаҳрванди ҶТ мебошад.

Месазад гуфт, ки Тоҷикистони азизи мо имсол 27-умин солгарди истиқлолияти давлатии хешро ҷашн мегирад ва дар тӯли ин муддат мо тавонистем, ки дар ҳама соҳаҳо муваффақ гардем ва ин ҳама дастовардҳои беназирро истиқлолият ба мо ҳадя намуд. Соҳибистіқлол бу-

дан ин пирӯзӣ ва сарбаландист, вале эътироф гардида ни он дар арсаи байналмилалӣ ин масъалаи дигар аст. Хушбахтона, Тоҷикистони азизи моро дар арсаи байналмилалӣ ҳам мешиносанд ва ҳам эътироф мекунанд. Ҳамаи ин дастовардҳо ва муваффақиятҳо гарчанде дар даврони истиқлолият ба мо расида бошанд ҳам, хизмати фарзанди фарзонаи миллат Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон кам нест, зеро бо шарофати эшон Тоҷикистони азизи моро имрӯз тамоми дунё эътироф мекунанд ва ҳамчун давлати соҳибистіқлол мешиносанд.

Хулоса, расидан ба ин қомеъии нодир, ки барои миллати мо насиб гардидааст орзуи ҳамешагии тамоми миллатҳо ва халқиятҳо мебошад. Аз ин рӯ, барои побарҷо нигоҳ доштани он ҳамаи мо масъул ва вазифадор мебошем. Чун абармардони миллат барои расидан

Миралӣ СОБИРЗОДА
дастпарвари
факултети ҳуқуқшиносӣ

ба истиқлолияти миллӣ ҷоннисорӣ намудаанд, мо ҳуқуқи дар як лаҳза ба дасти душман додани онро надорем, баръакс барои нигоҳдорӣ он бояд ҷони худро дарёғ надорем, то наслҳои минбаъдаи ин миллат дар фазаи сулҳу субот ва некиву нақҷорӣ ба воя расанд. Иди пуршукӯҳ муборак ҳамдиёрони азиз!

Нозанин ИМОМЗОДА
донишҷӯи соли 1

Боиси хушнидиди беандо-заи ман аст, ки соҳиби номи донишҷӯ гардидам. Мушарраф гардидан ба номи пуршарафи донишҷӯи факултети ҳуқуқшиносии ДМТ барои ман давлати бузург аст. Зеро имрӯз самараи захмату талошҳои пайвасти худро мебинам ва аз он саодатмандам, ки вақти худро самаранок истифода намудам. Маҳз самаранок истифода намудани вақт буд, ки номи донишҷӯро ба даст овардам.

Нахустин рӯзи ворид шудан ба донишгоҳ маро эҳсосоти ачибе фаро гирифт, ки онро иброн намудан ғайримкон аст. Донишгоҳ барои ман аз ҳама ҷиҳат ибратомез аст. Дар рӯзи аввали таҳсил моро устодони факултет самимона ва чун фарзандони худ истикбол намуданд. Ба ман сухани устоди азиз, декани факултети ҳуқуқшиносӣ, номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Д.С. бисёр таъсирбахш буд, ки гуфтанд: «Мо шуморо фарзандвор ба оилаи худ қабул менамоем». Яъне, он кас моро мисли фарзанди худ қабул намуда, бо мо чун фарзандвор муносибат намуданд.

Чӣ хуш аст, ки дар ин рӯз ҳамаи донишҷӯён бо чехраи кушода, нияту орзуҳои нек ворида донишгоҳ мегарданд ва аз кирдору рафтори онҳо аён аст, ки нисбат ба ояндаи худ, инчунин давлати азизи хеш бетараф нестанд. Ба андешаи ман ин ҳама аз Истиклолият ва озодиву оромии кишвари бихишtosоямон маншаъ мегирад. Зеро, истиклолият худ озодӣ, оромӣ ва ободиро ифода менамояд. Маҳз истиклолият аст, ки дар вучуди мо ҳисси баланди механпарастӣ, худшиносӣ ва ифтихор аз арзишҳои миллиро боло бурдааст.

НАСЛИ ХУШБАХТИ

Истиклолият рамзи соҳибхитиёрӣ ва озодии миллати бузурги тоҷик аст. Маҳз бо шарофати он кишвари азизамон ба шохроҳи муваффақиятҳои бузург дар сатҳи миллӣ ва байналмилалӣ қадам мениҳад. Бо мавҷудияти он имконоти рушди тамоми соҳаҳо дар мамлакат ба миён омад ва имрӯз мардуми тоҷик ва тоҷикстониён дар фазои орому осудаи ватани аҷдодӣ умр ба сар мебаранд. Аз ин рӯ, редаксияи рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» тасмим гирифт то андешаи донишҷӯёнро вобаста ба Истиклолияти давлатӣ ва нақши он дар пешравии ҷомеа пешкаши хонандаи гиромикадр намояд.

Шарифҷон ЗУБАЙДУЛЛОЗОДА донишҷӯи соли 1 (XXМЗ)

Истиклолият маънои озодӣ, мухторият ва мустақилиятро ифода менамояд ва шарифманд аз онем, ки ин неъмат бебаҳо насиби халқи хирадманди тоҷик гардидааст.

Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷо-

ниби ҷомеаи ҷаҳонӣ эътироф гардидааст, ки ин замина фароҳам овард то мо сиёсати хориҷии худро ба таври амиқ муайян намоем ва дар арсаи байналмилалӣ мавқеи худро соҳиб гардем. Маҳз сиёсати муваффақи Пешвои миллат буд, ки имрӯз Тоҷикистонро дар сатҳи байналмилалӣ чун кишвари соҳибистиклол, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва ягона мешиносанд ва эътироф менамоянд.

Муносибатҳои ҶТ бо кишварҳои гуногуни ҷаҳон дар сатҳи бисёр хуб қарор дорад ва робитаҳои мутақобила байни мо ба вучуд меояд. Пас аз ба даст овардани истиклолияти давлатӣ мо на танҳо ҳамкориҳои мутақобила ва самарабахши худро бо кишварҳои хориҷӣ, балки бо созмонҳои мухталифи ҷаҳон ба роҳ мондем, ки айни ҳол самараи мусбӣи худро нишон дода истодааст. Аз ҷумла, дар сатҳи созмонҳои байналмилалӣ ҶТ чандин мушкилоти умумибашарино масъалагузорӣ намуд ва аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ дастгирии амиқи худро пайдо намуданд. Далели гуфтаҳои боло метавон дахсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028»-ро ном бурд, ки бо пешниҳоди Пешвои миллат ба амал омадааст.

Шахло РАҶАБОВА донишҷӯи соли 1

Давоми 27 сол аст, ки миллати соҳибтамаддуни тоҷик соҳиби истиклолияти миллӣ мебошад ва шаҳрвандони он дар фазои ваҳдати миллӣ, озодиву озоиштагӣ зиндагӣ менамоянд. Дар ин муддат Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дастоварҳои бисёр назаррас дар тамоми самтҳо, аз ҷумла иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ ноил гардид.

Ба даст овардани истиклолияти энергетикӣ яке аз дастоварҳои бузург дар замони соҳибистиклолӣ барои миллати тоҷик ба ҳисоб меравад. Дар ин муддат як қатор нуругоҳҳои хурду бузурги энергетикӣ, ба мисли НБО «Сангтуда-1», «Сангтуда-2»,

ва ғ. сохта шуданд. Имсол, ҷарҳи якуми НБО «Роғун» ба истифода дода мешавад ва он метавонад истиклолияти пурраи энергетикиро дар кишвар фароҳам оварда, ба кишварҳои ҳамсоя барқи боқимонда интиқол дода шавад.

Инчунин, дар замони соҳибистиклолӣ як қатор нақбҳои сохта ба истифода дода шуданд, ки тамоми китъаҳои кишварро ба ҳамдигар пайванд намуданд ва роҳҳои сохта шуданд, ки ба тамоми стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯ мебошанд.

Шукри ин миллату давлатро менамоем, ки ба мо тамоми имкониятҳои фароҳам овардааст ва имконият додааст то орзуҳои худро амалӣ намоем. Бо ин назардошт ман чун донишҷӯи соли аввали факултети ҳуқуқшиносӣ тамоми ҳастиямро баҳри аз бар намудани донишҳои замонавӣ сафарбар менамоем

то тавонам дар оянда барои миллати худ хизмати арзандаеро анҷом дода бошам.

Давлатшох ИСКАНДАРОВ донишҷӯи соли 1 (XXМЗ)

Имсол Истиклолияти давлатӣ дар кишвари азизамон дар фазои тинчиву оромӣ ва шукргузорӣ аз ваҳдат, ягонагиву яқдилӣ таҷлил карда мешавад. Баъди аз байн рафтани ИҶШС тамоми давлатҳои дар ҳайати он буда, баҳри ба даст овардани истиклолияти миллиашон мубориза ва талош намуданд, ки ҶТ аз онҳо истисно буда наметавонад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон 9 сентябри соли 1991 истиклолияти комили худро ба даст овард. Пас аз ба даст овардани ин дастоварди бузург муносибати дохилӣ ва хориҷии худро муайян намудем ва роҳи давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявиро пешаи худ қарор додем.

Яке аз дастоварди бузурги даврони соҳибистиклолӣ қабул намудани Конститутсия аз ҷониби халқ ба ҳисоб меравад. Конститутсияи ҶТ 6 ноябри соли 1994 бо роҳи раъйпурсии умумихалқӣ қабул гардида, пас аз он бо ҳа-

мин роҳ се маротиба ба он тағйиру иловаҳо ворид карда шуд. Конститутсия заминаи асосии бавучудии дигар санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ гардид. Дар моддаи 6-и он пешбинӣ мегардад, ки дар Тоҷикистон халқ баёнгарии соҳибхитиёрӣ ва сарчашмаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ буда, онро бевосита ва ё бавоситаи вакилони худ амалӣ менамояд, ки ин меъёри Конститутсия гувоҳи ғамхорӣ ва тавачҷӯҳи бевоситаи давлат ба

шаҳрвандони худ мебошад. Мо дар яқоягӣ бо халқи хирадманди худ метавонем ба дастоварҳои беназир ноил гардем ва Ватани азизи худро беш аз пеш ободу зебо намоем.

Мухлис ҲАКИМОВ донишҷӯи соли 1 (ТХМЗ)

Истиклолият маънои мустақилиятро ифода менамояд. Яъне мустақилияти давлат дар муносибатҳои дохилӣ ва хориҷӣ.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо баробари ба даст овардани истиклолият тавачҷӯҳи бевоситаи худро ба ҳуқуқу озодии инсон ва шаҳрванд равона намуд. Дар асоси моддаи 5-и Конститутсия инсон, ҳуқуқ ва озодии ӯ арзиши олии эътироф гардидааст. Дар сурате, ки ҳуқуқҳои инсон аз ҷониби давлат эътироф гардидаву мавриди хифз қарор мегиранд, хатман дар ҷомеаи пешравӣ, баробарӣ ва бародарӣ ба вучуд меояд, ки сарчашмаи тамоми комёбиҳо ба ҳисоб меравад. Маҳз чунин эътирофномаи халқи тамаддунофари тоҷик дар атрофи роҳбари худ муттаҳид гардида, барои бехтар намудани сатҳи зиндагӣ ва ободии механизми азизашон талошҳои пайвасти менамоянд. Амалиномаи дилхонияту орзуҳои нек дар чунин ҷомеа имконпазир аст, ки инро метавон дар таҷрибаи харрӯза мушоҳида намуд. Таманнои онро дорам, ки

дар кишвари азизамон ҳамеша сулҳ ва оромӣ ҳукмронӣ намояд ва ҳуқуқу озодии шаҳрвандони кишвар дар сатҳи олии амалӣ гарданд.

ДАВРОНИ ИСТИҚЛОЛЕМ!

РАҲМОН Фарангис
донишҷӯи соли 1

Имрӯз шукргузор аз он хастам, ки соҳиби номи пуршарафи донишҷӯи факултети ҳуқуқшиносӣ гардидам ва ифтихори бузурге фарогирам аст. Зеро, ин даргоҳи муқаддас аз ҷумлаи бонуфузтарин боргоҳҳои таълиму тарбия дар кишвари азизамон ба ҳисоб меравад, ки ҳазорҳо мутахассисони баландпояро тарбия намудааст.

Тамоми муваффақиятҳои худро аз истиқлолияти Ватани азизамон ва аз оромиву осоиштагии он мебинам. Истиқлолият ба мо тамоми неъматҳоро муҳайё намуд ва он ганҷинаи бебаҳо маҳсуб меёбад. Истиқлолият аст, ки мо имрӯз дар донишгоҳу донишқандаҳо ва мактабҳои замонавии ба талаботи байналмилалӣ ҷавобгӯ таҳсил менамоем. Шароитҳои фароҳамовардаи давлату ҳукумати кишвар заминаи асосиро барои мо гузошт то соҳиби илму дониш гардем, забон омӯзем ва тавассути он аз ҷомеаи муосирӣ байналмилалӣ огоҳӣ пайдо намоем. Шаҳди истиқлолиятро имрӯз дар зиндагии худ эҳсос менамоем, ки далели равшани он мушараф гардидаам ба номи донишҷӯ аст, ки танҳо бо меҳнат ва дониши худ онро ба даст овардам.

Истиқлолият заминаи ҳебе фароҳам овард то мо бо кишварҳои гуногун ҳамкорӣ намоем ва аз таҷрибаи онҳо дар бахшҳои мухталиф истифода ба-

рем. Новобаста аз он ки имрӯз робитаҳои хоричии мо дар сатҳи бисёрхӯб қарор дорад, мо набояд нисбати ояндаи ватани худ, миллати худ бетараф бошем. Моро зарур аст, ки аз ҳарвақта бештар талош намоем, илм омӯзем, дар фикри беҳбудии кишварамон бошем ва нагузорем душманони давлати мо амалҳои нопокашонро амалӣ намоянд. Ман чун донишҷӯи даврони истиқлолият ваъда медиҳам, ки тамоми нерӯи худро бахри ободиву осоиштагии ва муаррифии Ватани бихишпосоямон сафарбар менамоем ва ифтихор аз он дорам, ки зодаи ин миллати куҳанбунёд хастам.

Манучеҳр АБДУЛЛОЕВ
донишҷӯи соли 1

Истиқлолият неъмат бебаҳое мебошад, ки насоби миллати тоҷик гардида-

аст. Таърих гувоҳ аст, ки як муддати муайян миллати тоҷик аз давлати миллии худ бенасиб буд. Бо шарофати фарзандони фарзонаи миллат мо тавонистем истиқлолияти миллии худро ба даст оварем ва дар арсаи байналхалқӣ мавқеи назаррасро ишғол намоем.

Ҳар фарди миллати тоҷик имрӯз шохиди ободӣ, таракқӣ ва пешравии кишвари азизамон аст. Дар ин самт нақши Пешвои муаззами миллат мухтарам Эмомалӣ

Раҳмон бағоят бузург мебошад. Ин абармарди таърих тавонист як миллати ба ҷанги шаҳрвандӣ гирифтормо муттаҳид намояд ва ба ҷомеаи ҷаҳонӣ исбот намояд, ки тоҷикон аз азал миллати соҳибхирате буданд, ки ҳеҷ гоҳ хостори нооромӣ набуданд ва ба ҳеҷ сарзамине ҳучум накардаанд.

Имрӯз моро зарур аст, ки дар атрофи Пешвои миллат муттаҳидтар шавем ва аз имрӯза дида бештар Тоҷикистони соҳибистиклолро ободу зебо гардонем.

Адиба САФАРЗОДА
донишҷӯи соли 1

Истиқлолият маънои мустақилиятро ифода менамояд. Калимаи «истиқлолият» хоси ягон давлат ё миллат буда, «мустиқлият» бошад, ба нафари алоҳида тааллуқ дорад.

Имрӯз пазируфтани истиқлолияти давлат аз ҷониби давлатҳои дигар бениҳоят аҳамияти калон дорад, зеро бе эътирофномаи давлат аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ давлат наметавонад ба сифати субъ-

екти комилҳуқуқи муносибатҳои байналмилалӣ баромад намояд.

Боиси хушнудӣ ва сарфарозист, ки истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон 27 сол

муқаддам аз ҷониби ҷомеаи башарӣ ба расмият шинохта шуд ва дар харитаи сиёсии ҷаҳон давлате бо номи Тоҷикистон ворид гашт. Дар ин муддат ҶТ дар тамоми ҷорабиниҳои сатҳи байналмилалӣ иштирок намуда, мақому мартабаи худро соҳиб гардид. Аз минбари СММ бо забони номи тоҷикӣ баромад намудани Пешвои миллат ва дастгирии пешниҳодҳои Ҳукумати кишвар дар арсаи байналмилалӣ далели гуфтаҳои боло ба ҳисоб меравад.

Сайдали АХМЕДОВ
донишҷӯи соли 1

Дар замони соҳибистиклолӣ давлату ҳукумати кишвар ба ҷавонон чун нерӯи созанда ва ояндаи марзӯ буми аҷлодӣ тавачҷӯҳи пайваста зоҳир менамояд. Аз рӯи маълумотҳои омӯрӣ аксарияти аҳолии кишварро ҷавонон ташкил медиҳанд ва онҳо кодиранд миллатро муаррифгар бошанд.

Имрӯз аз ҷониби давлату ҳукумати кишвар нисбати ҷавонон як қатор имтиёзу имкониятҳо фароҳам гардидааст, ки метавонанд аз онҳо самаранок истифода намоянд. Аз ҷумла, ҷудо гардидани квотаҳои президентӣ, ба таҳсил фаро гирифтани ҷавонон берун аз кишвар, таъсис додани муқофотҳои

давлатӣ барои онҳо ва ғ. аз ҷумлаи онҳоянд.

Соли 2017 аз ҷониби Пешвои миллат «Соли ҷавонон» эълон гардид, ки ин гувоҳи тавачҷӯҳи пайвастаи Сарвари давлат ба мо ҷавонон мебошад, зеро оянда-сози ин марзӯ буми аҷлодӣ танҳо мо ҷавонон ба ҳисоб меравем. Бо ин назардошт, мо ҷавононро зарур аст аз фазои сулҳу ваҳдат, ки дар кишвар ҳукмфармой менамояд истифода намуда, бахри хифзи арзишҳои миллии пайваста талош намоем. Мо ҷавонон пайравӣ ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии — Пешвои миллат, Президенти ҶТ мухтарам Эмомалӣ Раҳмон менамоем ва кӯшиш менамоем сазовори бовариашон бошем.

Диловар БОБОХОНЗОДА
донишҷӯи соли 1

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари саҳаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ба соҳаи фарҳанг низ аҳамияти аввалиндарача зоҳир менамояд.

Аз он замоне, ки мо истиқлолият ба даст овардем 27 сол сипарӣ мегардад ва дар ин муддат Тоҷикистон худро чун миллати дорои фарҳанги бойи ганӣ дар сатҳи минтақа ва дар сатҳи байналмилалӣ муаррифӣ намуд.

Таҷлил намудани солгарди як қатор фарзандони фарзонаи миллати тоҷик дар сатҳи байналмилалӣ, ба сифати иди байналмилалӣ шинохта шудани ҷашни Наврӯз, ворид гардидани як қатор мавзӯҳои таърихӣ ба феҳристи ЮНЕСКО шаходати онанд, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ фарҳанг ва расму одатҳои миллати моро эътироф менамояд. Ҳамаи ин самарои истиқлолият ба ҳисоб меравад.

Бо шукргузори аз миллати озоду ободӣ тоҷик тамоми ҳамватани азизамонро ба муносибати 27-умин солгарди Истиқлолияти давлатӣ самимона табрик намуда, ба ҳар фарди тоҷик тансихати ва бурдбориро таманно дорам. Поянда бод Истиқлолияти миллати тоҷик!

мини муборизаи самаранок бар зидди ҷинояткорӣ ва бомуваффақият иҷро намудани вазифаҳои пешбурди судии ҷиноятӣ, барои таъмини химояи муносиби ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шахсоне, ки барои расидан ба ин мақсадҳо мусоидат менамоянд, ташкил медиҳад.

Асоси ҳуқуқи хамкорихои Тоҷикистон ва Ўзбекистон дар соҳаи муурофияи ҷиноятиро саналҳои ҳуқуқи байналмилалӣ ташкил медиҳанд. Конвенсияи ИДМ дар бораи ёрии ҳуқуқӣ ва муносибатҳои ҳуқуқӣ оид ба парвандаҳои граждани, оилавӣ ва ҷиноятӣ аз 22-юми январӣ соли 1993 (минбаъд – Конвенсияи Минск) ҳамчун заминаи бозғамии ҳуқуқи хамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ ба ҳисоб меравад. Дар доираи конвенсияи мазкур Тоҷикистон ва Ўзбекистон хамкорихоро оид ба ёрии ҳуқуқӣ, интиқоли муурофияи ҷиноятӣ (ба амалбарории таъкиботи ҷиноятӣ) ва супоридани шахс барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё барои иҷрои ҳукм ба амал мебароранд. Боиси тазаккур аст, ки баъд аз Конвенсияи Минск дар доираи ИДМ Конвенсия дар бораи ёрии ҳуқуқӣ ва муносибатҳои ҳуқуқӣ оид

ҲАМКОРИҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ТОҶИКИСТОН

Парвиз АБДУЛЛОЗОДА
н.и.ҳ., дотсенти кафедраи
ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ

Дар чараёни ҷаҳонишавӣ мубрамияти хамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ меафзояд, ки пеш аз ҳама ба ҳарчи бештар сафар намудани одамон ба давлатҳои хориҷӣ ва пешрафти технологияҳои иттилоотӣ ва ғ. вобастагии амиқ дорад. Ҷанбаи манфии ҷаҳонишавӣ ин зиёд гардидани ҷиноятҳои байналмилалӣ, трансмиллӣ ва парвандаҳои ҷиноятӣ «ҷузъиёти байналмилалидошта» мебошад. Новобаста аз он, ки хамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ яке аз намудҳои хамкорихои байналмилалӣ-ҳуқуқӣ ба ҳисоб меравад, иродаи сиёсии давлатҳо дар пешбурди ҷунин хамкорихо мавқеи муайяни худро дорад.

Сафари расмӣ роҳбарони Тоҷикистону Ўзбекистон ба дав-

латҳои якдигар саҳифаи навро дар робитаҳои сиёсӣ ва иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ боз намуд. Бо талошҳои бевоситаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон масъалаи равуои шахрвандон сода гардида, сатҳи навро касб намуд. Таҷрибаи ҷаҳонӣ гувоҳи он аст, ки зарурати хамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ пеш аз ҳама бо давлатҳои пеш меояд, ки хамкорихо дар дигар соҳаҳо дар сатҳи баланд анҷом ёфта, сафар намудани одамон ба он давлатҳо бештар сурат мегирад.

Ҳамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ доираи зиёди масъалаҳо вобаста ба хамкории мутақобилаи байни давлатҳо, инчунин давлатҳо ва мақомоти байналмилалӣ хифзи ҳуқуқ оид ба оғоз, тафтиш, баррасӣ ва ҳалли парвандаҳо фаро мегирад. Он зеро соҳаи ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ ва соҳаи нави ҳуқуқи байналмилалӣ мебошад, ки дар асри XXI ташаккул ёфта, бо номи муурофияи ҷиноятӣ байналмилалӣ маъмул аст. Хамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ аз дигар намуди хамкорихо, аз он ҷумла хамкорихои байналмилалӣ оид ба мубориза бо ҷинояткорӣ фарқ менамояд, гарчанде ба он монандӣ низ дорад. Баъзе шартномаҳои байналмилалӣ дар баҳши мубориза бо ҷинояткорӣ хамкорихои байналмилалӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ пешбинӣ менамоянд.

Ҳамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ – хамкории суд, прокурор, муфаттиш ва мақомоти таҳқиқ бо мақомот ва шахсони мансабдори давлатҳои хориҷӣ, инчунин мақомоти байнал-

милалӣ хифзи ҳуқуқ баҳри иҷрои вазифаҳо ва ноил гардидан ба мақсадҳои муурофияи ҷиноятӣ мебошад. Хамкорихои байналмилалӣ Тоҷикистон ва Ўзбекистон дар соҳаи муурофияи ҷиноятӣ инкишоф ёфта, доираи муносибатҳои гуногунро фаро мегирад. Аз он ҷумла:

- ёрии байналмилалӣ-ҳуқуқӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ, яъне анҷом додани амалҳои муурофиявӣ бо мақсади ҷамъоварӣ ва санҷидани далелҳо бо дархости давлатҳои хориҷӣ ва ғ.;

- интиқоли муурофияи ҷиноятӣ – оғоз ва пешбурди парвандаи ҷиноятӣ нисбат ба кирдорҳои ҷиноятӣ, ки дар давлати хориҷӣ содир гардидаанд;

- супоридани шахс барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё барои иҷрои ҳукм (истирод) – бозпас додани шахсоне, ки дар содир намудани ҷиноят айбдор ё гунаҳгор доништа шуда, дар ҷустуҷӯи байналмилалӣ қарор доранд;

- супоридани шахсе, ки ба маҳрум кардан аз озодӣ маҳкум шудааст, барои адои ҷазо, инчунин супоридани шахси дорои бемории рӯҳӣ, баҳри табобати маҷбурӣ – шахс дар давлати хориҷӣ ҷиноят ё кирдор содир менамояд ва маҳкум мегардад, ҳамчун ҷораи инсондӯстӣ ба ватанаш барои адои минбаъдаи ҷазо ё табобати маҷбурӣ бозпас дода мешавад;

- хамкорӣ оид ба химояи иштирокчиёни муурофияи судии ҷиноятӣ, ки нисбатан падидаи нав буда, баъди қабули Созишнома оид ба химояи иштирокчиёни муурофияи судии ҷиноятӣ аз 28 ноябри соли 2006, ки 28 апрели соли 2010 онро ҚТ ба тасвиб расонидааст, инкишоф ёфта истодааст. Ҷавҳари падидаи мазкурро хамкории давлатҳо бо мақсади таъ-

ба парвандаҳои граждани, оилавӣ ва ҷиноятӣ аз 7-уми октябри соли 2002 (минбаъд – Конвенсияи Кишинёв) қабул гардидааст ва Тоҷикистон Конвенсияи Кишинёвро ба тасвиб расонидааст. Аммо, то ба имрӯз Ўзбекистон Конвенсияи Кишинёвро ба тасвиб нарасонидааст. Аз ин рӯ, то ба тасвибрасонии Конвенсияи Кишинёв аз ҷониби Ўзбекистон хамкорихои Тоҷикистону Ўзбекистон дар асоси Конвенсияи Минск сурат мегиранд.

Новобаста аз мавҷуд будани асоси ҳуқуқӣ оид ба супоридани шахс барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё барои иҷрои ҳукм дар доираи Конвенсияи Минск Тоҷикистон ва Ўзбекистон ҷиҳати ҳарчи мукамалтар батанзимдорони ин масъала Шартномаи байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Ўзбекистонро оид ба супоридан 15-уми июни соли 2000 дар шаҳри Душанбе ба имзо расонидаанд. Шартномаи мазкур аз 20 модда иборат буда, масъалаи супоридани шахс барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё барои иҷрои ҳукмро ба тариқи дахлдор ба танзим мебарорад. Қайд кардан ҷои аст, ки шартномаи мазкур аввалин шартномаи махсус оид ба масъалаи мазкур дар таърихи Тоҷикистон мебошад. Баъдан ҚТ шарномаҳои байналмилалӣро бо Ҳиндустон соли 2003, бо Аморти Муттаҳидаи Араб соли 2007, бо Эрон соли 2010, бо Хитой соли 2014, бо Покистон соли 2015 ва бо Афғонистон соли 2016 оид ба масъалаи зикргардида ба имзо расонидааст.

Дар доираи ИДМ Тоҷикистон Конвенсия дар бораи бозпас додани шахсони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшударо барои адои минбаъ-

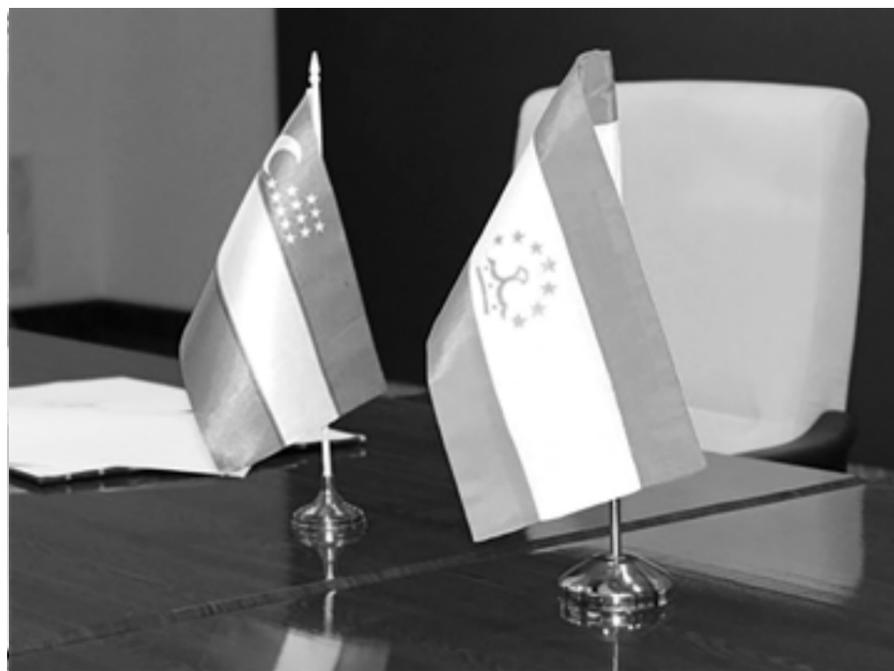
даи чазо аз 6-уми марти соли 1998 ба тасвиб расонидааст. Ўзбекистон то ҳол Конвенсияи мазкурро ба тасвиб нарасонидааст, аз ин рӯ, масъалаи супоридани шахсе, ки ба маҳрум кардан аз озодӣ маҳкум шудааст, барои адои чазо байни ин ду давлат танзими ҳуқуқи худро наёфтааст ва шартномаи алоҳидае ҳам ба имзо расонида нашудааст. Ўзбекистон аъзои Конвенсияи ИДМ дар бораи супоридани шахси дорои бемории рӯҳӣ баҳри табобати маҷбури аз 28-уми марти соли 1997 мебошад. Барои амалӣ намудани ин конвенсия Қарори Девони вазирони Ўзбекистон аз 17-уми октябри соли 2016, №346 дар бораи ташкили кор оид ба супоридан ва қабули шахси дорои бемории рӯҳӣ, баҳри табобати маҷбури ба Ҷумҳурии Ўзбекистон қабул гардидааст. Ба сифати замима дар қарори мазкур Дастурамал дар бораи тартиби супоридан ва қабули шахси дорои бемории рӯҳӣ, баҳри табобати маҷбури ба Ҷумҳурии Ўзбекистон пешбинӣ гардидааст. Қарори мазкурро он вақт Сарвазири Ўзбекистон Ш. Мирзиёев имзо намудааст, ки аз тасмими башардӯстона шаходат медиҳад. Ҷолиби диққат аст, ки бо мақсади ба таври муфид

Тоҷикистон дар Ўзбекистон ҳангоми иҷрои супориш оид ба гузаронидани амалҳои муҳофизатӣ бо талаби мақомоти ваколатдор истифода ё худ татбиқ карда шавад.

Дар Ўзбекистон ба сифати санади кодификатсионие, ки масъалаи муҳофизатӣ чиноятро ба танзим медиҳад, Кодекси муҳофизатӣ чиноятӣ Ҷумҳурии Ўзбекистон аз 22-юми сентябри соли 1994 баромад менамояд. Кодекси мазкур дар доираи давлатҳои пасошӯравӣ якумин кодекси муҳофизатӣ чиноятӣ даврони истиқлолият мебошад. Охири КМЧ дар ҳудуди пасошӯравӣ соли 2012 дар Украина қабул гардид. КМЧ ҷумҳурии ИЧШС имконияти алоқаи судҳо, прокурорҳо, муфаттишон, ва органҳои таҳқиқи ибтидоӣ бо органҳои судӣ-тафтишотии давлатҳои хориҷӣ, инчунин супоришҳои органҳои судӣ-тафтишотии давлатҳои хориҷӣ ба таври маҳдуд муайян менамуд. Аммо дар давраи шӯравӣ ягон ҷумҳурии ИЧШС бевосита ҳамкорихоро оид ба парвандаҳои чиноятӣ ба амал набароварда буданд, одатан ҳамкорихоро аз номи ИЧШС ва мақомоти марказии он ба амал бароварда мешуд. Новобаста аз таҷрибаи аввалин

масъалаи ҳамкорихои байналмилалӣ истисно аз он аст. Ҳангоми ҳамкорихо на танҳо меъёрҳо оид ба ҳамкорихои байналмилалӣ, балки дигар меъёрҳои КМЧ мумкин аст татбиқ карда шаванд. Дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Ўзбекистон аз 28-уми сентябри соли 2010, №ЗРУ-262 (СЗ РҶ, 2010 г., № 39, ст. 340) дар

Аммо дар фарқият аз КМЧ Россия ва КМЧ ҚТ, дар КМЧ Ўзбекистон масъалаи супоридани шахсеро, ки ба маҳрум кардан аз озодӣ маҳкум шудааст, барои адои чазо танзим нагардидааст. Чунин ҳолат дар КМЧ-и Озарбойҷон, Арманистон ва Латвия низ ҷой дорад. Тавре қайд намуда будем, Ўзбекистон аъзои Конвен-

ВА ЎЗБЕКИСТОН ДАР СОҲАИ МУҲОФИЗАТИ ЧИНОЯТИ

анҷом додани ҳамкорихои бевоситаи мақомоти алоҳидаи хифзи ҳуқуқи Тоҷикистон ва Ўзбекистон шартномаҳо дар доираи ИДМ ва шарномаҳои дучониба ҷой доранд.

Мутобиқи моддаи 473 Кодекси муҳофизатӣ чиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3-юми декабри соли 2009, №564 ҳангоми иҷрои супориш оид ба гузаронидани амалҳои муҳофизатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, суд, прокурор, муфаттиш, мақомоти таҳқиқ метавонанд меъёрҳои муҳофизатӣ давлати хориҷиро истифода баранд, ба шарт, ки ин амал дар шартномаи байналмилалӣ бо он давлат басташуда пешбинӣ шуда бошад. Аз ин рӯ, мумкин аст дар доираи шарномаҳои байналмилалӣ қонуни муҳофизатӣ чиноятӣ Ўзбекистон дар Тоҷикистон ё ин ки қонуни муҳофизатӣ чиноятӣ

оид ба қабули Кодекси муҳофизатӣ чиноятӣ дар даврони истиқлолият, КМЧ Ўзбекистон тартиби алоқаи судҳо, прокуророн муфаттишон мутобиқан бо муассисаҳои давлатҳои хориҷӣ (м. 5); иҷрои супоришҳои муассисаҳои хориҷӣ оид ба анҷом додани амалҳои муҳофизатӣ (м. 6); супориш оид ба оғози парвандаи чиноятӣ (м. 7); ва супоридани шахсро (м.8-10) пешбинӣ менамуд. Дар қисми умумии КМЧ дар доираи 6 модда ҳаматарафа танзими ҳуқуқи ҳамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи муҳофизатӣ чиноятӣ аз имкон берун аст.

Новобаста аз он, ки КМЧ Ўзбекистон дар адабиёти ҳуқуқӣ ба сифати яке аз кодексҳои устувор дар миёни давлатҳои пасошӯравӣ, яъне ба таври қулли меъёрҳои он таҷдид нагардидаанд, ёд мегардад,

КМЧ Ўзбекистон фасли 14 илова карда шуда, моддаҳои 5-10 аз он хориҷ карда шудаанд. Фасли 14 КМЧ Ўзбекистон масъалаи ҳамкорихои байналмилалиро дар соҳаи муҳофизатӣ судии чиноятӣ ба танзим медиҳад. Фасли мазкур аз ду боб иборат аст. Боби 64 – муқаррароти асосии тартиби ҳамкории мутақобилаи судҳо, прокурорҳо, муфаттишон ва мақомоти таҳқиқ бо мақомоти дахлдори давлатҳои хориҷӣ (м. 592-598) ва боби 65 – супоридани шахс барои ба ҷавобгарии чиноятӣ кашидан ё барои иҷрои ҳукм (м. 599-609) ном дорад.

Ҳангоми таҳияи лоиҳаи қонуни мазкур ба тариқи васеъ таҷрибаи Федератсияи Россия истифода карда шудааст. Аз ин рӯ, меъёрҳои ин боб айниятии аксарро ба КМЧ Федератсияи Россия соли 2001 доранд.

сияи ИДМ дар бораи бозпас додани шахсони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшудагон барои адои минбаъдаи чазо аз 6-уми марти соли 1998 намебошад. Шаҳрвандони зиёди Ўзбекистон дар Россия ва Қазоқистон аз озодӣ маҳрум карда шудаанд ва Прокуратураи генералии Ўзбекистон ҳамчун мақомоти марказӣ бо асоси набудани шартнома ва ҷой надоштани меъёри дахлдори вобаста ба он аз баррасии дархостҳои ҷиҳати бозпас гирифтани онҳо худдорӣ менамояд, ки ин ҳолат аз ҷониби баъзе муҳаққиқон эрод гирифта мешавад.

Дар маҷмӯъ, Ўзбекистон мавҷудияти падидаи супоридани шахсе, ки ба маҳрум кардан аз озодӣ маҳкум шудааст, барои адои чазо инкор наменамояд, зеро Ўзбекистон вобаста ба масъалаи мазкур бо Гурҷистон аз 28 майи соли 1996, Озарбойҷон аз 18-июни соли 1997, Украина аз 19-уми феввали соли 1998 ва Амроти Муттаҳиддаи Араб аз 14-уми ноябри соли 2014 шартномаҳои дутарафа дорад. Аз ин рӯ, бастани шартнома байни Тоҷикистон ва Ўзбекистон оид ба супоридани шахсе, ки ба маҳрум кардан аз озодӣ маҳкум шудааст, барои адои чазо ба мақсад мувофиқ мебошад.

Ҳамкорихои байналмилалӣ Тоҷикистон ва Ўзбекистон дар соҳаи муҳофизатӣ чиноятӣ ба ду ҷанбаи асосӣ равона карда шудааст: мубориза бо чинояткорӣ ва хифзи ҳуқуқи озодаҳои инсон ва шаҳрванд. Устувор гардонидани ин ҳамкорихо заминае мусоидеро баҳри ноил гардидан бо он ҳадафҳои неке, ки аз ҳамсоғии дӯстона бармеояд, ба вучуд меорад.

ИСТИҚЛОЛИЯТ – РАМЗИ ОЗОДИ

Шероз САЛИМЗОДА
донишҷӯи соли 5

Бисту ҳафт сол пеш миллати сарбаланди тоҷик истиқлолияти давлатиро ба даст овард ва дар арсаи ҷаҳон ҳамчун ҷумҳурии соҳибхитёр шинохта шуда, ба марҳилаи сифатан нави таърихӣ худ оғоз намуд. Баъд аз ин, Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати мустақил барои амалӣ сохтани нияту максадҳое, ки дар пеш гузошта буд, қадамҳои мустақам гузошт. Сараввал, ягона мақсаде, ки дар назди давлату миллат гузошта шуда буд, таъсири ҳокимияти конунӣ ва мақомотҳои давлатӣ буд, зеро бе ташкили дастгоҳи давлатӣ наметавон давлатро идора намуд ва он хама ормонҳое, ки миллати тоҷик дар дил ҳазорсолаҳо мепарварид,

тадриҷан амалӣ гардиданд.

Воқеан ҳам истиқлолият барои мо-тоҷикон рамзи олии Ватану ватандорӣ, бузургтарин неъматҳои давлатсозию давлатдорӣ мустақил, қору пайкорҳои пайгириҳои созандагӣ, азму талошҳои фидокоронаи расидан ба истиқлолияти сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ, рӯ овардан ба иқтисоди муқаммалӣ бозаргониро омӯзонда, меъёрҳои ҷомеаи шахрвандиро таҳким бахшид ва дар як вақт ҳаёти озодонаи ҳар фард ва олитарин дараҷаи бахту саодати воқеии миллатро таъмин намуд. Аз ин рӯ, бояд гуфт, Истиқлолият барои мо муқаддас аст.

Ҷамаи дастовардҳои бузурги халқи тоҷикро метавон ба як шахс нисбат дод, ки ин ҳам Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад. Сиёсати пешгирифти давлат таҳти роҳбарии бевоситаи Президенти мамлакат дар роҳи таъмин намудани рушди устувори кишвар, неқӯаҳолии мардум, сохтмони институтҳои демократӣ ва ҷомеаи шахрвандӣ ба комёбиҳои назаррас мушарраф гардида, ҷумҳуриятдриҷан мавқеъ ва манзалаҳои худро дар арсаи байналми-

лалӣ устувор намуд. Суханони онҳост, ки гуфта буданд: «Мо дар оғози даврони соҳибистиклолӣ бо таъя ба ҳастии таърихӣ, ақлу хирад ва иродаи қавии халқи худ тавонистем, ки оташи ҷанги дохилии таҳмиро фуру нишонда, парчами озодиву адолатро ба хотири хифзи асолату арзишҳои миллӣ ва ваҳдату ҳамдигарфаҳмии халқамон устувор гардонем. Яъне таърих баъд аз чанд садсола бори дигар ба миллати соҳибтамаддуни мо имконияти эҳё намудани суннатҳои аҷдодии давлатдориро фароҳам овард ва дар хариатаи сиёсии ҷаҳон номи давлати мустақилу соҳибхитёри тоҷиконро сабт намуд».

Воқеан, агар мо аз дидгоҳи имрӯз ба рӯйдоду ходисоти бисту ҳафт соли сипаришуда назар афканем, мебинем, ки корнома ва азму талоши ободгаронаи тоҷикон то кадом андоза бузург аст. Дар ин давра ҳар як фарди соҳибмаърифату ватандӯсти кишвар чихати бунёд намудани давлати пояндаву обод қарзи фарзандии худро сарбаландона иҷро кардааст. Яке аз бехтарин намунаҳои заҳмату талошҳои ахлоқонаи халқи тоҷик дар замони соҳибистиклолӣ барқарор намудани соҳи конститусионӣ, таҳкиму тақвияти дав-

лату давлатдорӣ миллӣ ва сарҷамъиву ваҳдат мебошад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки ба монанди ҷашнгирии санаҳои солгарди Истиқлолияти давлатӣ, ҳамзамон таҷлили ҷашнҳои милливу давлатӣ ва эҳёи суннату анъанаҳои мардумӣ имконият медиҳанд, ки наслҳои имрӯза бо асли худ ифтихор намоянд ва бо неруи дучанд ба фардои неку босаодат қадамҳои устувор гузоранд. Дар ин радиф, таҷлил намудани Ҷашни Истиқлолияти давлатӣ ҳамчун рӯйдоди ҳаётиву таърихӣ барои миллати қуҳанбунёдамон, дорои аҳамияти махсус буда, барои ҳамватанони ҳам дохилӣ ва беруниамон он ба як ҷашни умумимиллӣ таҷлил ёфтааст.

Ҷамин тариқ, Истиқлолияти миллӣ дар низоми сиёсии давлатдорӣ тоҷикон тағйиротҳои ҷиддӣ ва вазифаҳои пурмасъулияту тақдирсозеро баҳри таҳкими давлатдорӣ пеш гузошт. Миллати тоҷик бунёди ҷомеаи демокративу ҳуқуқбунёд ва дунявиро интиҳоб намуд, то ин ки Тоҷикистони азиз ба қатори давлатҳои мутараққӣ ва мутамаддин ворид гардад. Мо имрӯз бояд ба қадри истиқлолият бирасем ва барои хифзи яқпорҷагии Ватани азизамон сайёу кӯшиш намоем, зеро

бисту ҳафт сол дар назди таърих на он қадар зиёд аст, лекин бо заҳмату кӯшишҳои бе назари фарзандони сарсупурдаи миллат мо тавонистем муттаҳид бошем, ватанамонро обод намоем.

Бинобар ин, Пешвои муаззамии миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҷамаи баромадҳояшон борҳо таъкид мекунанд, ки «Ба қадри истиқлолияти давлатдорӣ миллӣ расидан, арзишҳои муқаддасарини давлату давлатдориро дарк намудан ва пос доштани онҳо ин ҳам қарз, ҳам масъулият ва ҳам шарафу номуси ватандорӣ, ҳам ифтихор аз давлату миллати хеш ва ҳам талошу заҳмати ҳар фарди бедордиди ҷомеа баҳри худшиносӣ, маърифат ва фарҳанги волои миллӣ аст. Надонистани сарнавишти таърихӣ миллати худ, форигболию беҳабарӣ ва носипосӣ нисбати мероси маънавий-фарҳангии он, дар интиҳоб шахсро ба инқори ҳақиқати воқеӣ, тамаддуни миллӣ, бегонапарастию қадр накардани қимати дастовардҳои истиқлолияти миллӣ оварда мерасонад». Бигзор аз нури хуршеди Истиқлол халқи мо сарбаланд бошад ва аз шуълаи ҳаётбахши Истиқлол рӯзгори сокинони кишвар осоишу баракати тоза пайдо намояд.

НАҚШИ ҶАВОНОН ДАР ТАТБИҚИ СИЁСАТИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Маврид ба ёдоварист, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди ба даст овардани истиқлолият, амалӣ намудани сиёсати давлатии ҷавонро маъсалаи стратегии хеш қарор дод. Тоҷикистон давлати ҷавон буда, қисми бештари он, яъне зиёда аз 68%-и аҳолиро ҷавонон ташкил менамоянд. Бинобар ин, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба насли ояндасози миллати тоҷик ҳанӯз аз солҳои аввали ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ тавачҷух дошта, ба татбиқи бевоситаи сиёсати давлатӣ нисбат ба ҷавонон дастурҳои махсус дода буданд. Бо баинобатгирии саҳми ҷавонон дар рушди ҷомеа ва иштироки фаъолонаи онҳо дар ҳаёти сиёсиву иқтисодии мамлакат, Пешвои миллат соли 2017-ро дар кишвар «Соли ҷавонон» эълон намуданд. Вобаста ба дарки масъулияти ҷавонон ва хифозат аз таърихи гузаштаву имрӯзаи худ Пешвои миллат қайд намуданд, ки «Ҷавонони мо дар ҳарҷое, ки бошанд бояд ҳисси баланди миллӣ дошта, бо Ватан, миллат, давлати соҳибистиклоли худ ва забону фарҳанги миллии хеш ифтихор намоянд ва барои химояи онҳо ҳамеша омода ва хушёру зирак бошанд».

Тоҷикистон кишвари ҷавон буда, қувваи асосиашро ҷавонон ташкил медиҳанд.

Аз ин рӯ, яке аз муҳимтарин масъалаҳое, ки дар ҷомеа ба миён меояд ин баланд бардоштани зехни сиёсӣ, худшиносии миллӣ ва меъёри ватандӯстӣ дар шуур ва тафаккури мардум, баҳусус насли наврасу ҷавон ба ҳисоб меравад. Зеро масъалаи шуури сиёсӣ ва шинохти миллии ҷавонон дар раванди таҳкими ваҳдату ягонагӣ ва истиқлолияти кишвар саҳми арзандаро доро мебошанд. Масалан, фикру ақида ва ҳулосабарории ҷавонони аз роҳи илм канора, мисли як қолбади

холиест, ки ҳарчи ғаждихоро, ки ба он андозем, аз он пур мегардад ва маҳз ин сабаб мешавад, ки ҷавонони мо ба қорҳои номатлуб даст мезананд. Дар муқоиса бо ин, ҷавонони соҳибилму соҳибмаърифат, ки қолбади ақли онҳо аз идроқи солим ғайи гаштааст, дигар қобили қабули ҳеч як фикру ақидаи манфиеро надоранд.

Имрӯз мо бо боварӣ гуфта метавонам, ки тавассути сиёсати оқилонаи давлату ҳукумати соҳибистиклоламон ва дастпирҳои падаронаи Пешвои мил-

лат сафи ҷавонони соҳибмаълумоту ташаббускор ва созанда рӯз то рӯз афзуда, нақши онҳо дар пешбурди тамоми соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, ҷумҳури бештар гашта истодааст. Дар баробари ин, омӯзиши забонҳои хориҷӣ аз қабилҳои забонҳои русӣ ва англисӣ яке аз вазифаҳои муҳими мо ҷавонон арзёбӣ гардидааст. Дар ин хусус, Пешвои миллат дар яке аз паёмҳои худ, ба насли ҷавону наврас таъкид доштад, ки дар даҳсолаи охир бе надонистани забонҳои хориҷӣ аз қабилҳои забонҳои русӣ ва англисӣ ҷавонон наметавонанд ба фаъолияти давлатӣ машғул шаванд. Вале ин тамоюл набояд сабаби ба забони шевои тоҷикӣ роҳ ёфтани унсурҳои нозарури бегона гардад, зеро мо — тоҷикон забони бою пурғановат дорем ва аз ин неъматҳои бебаҳои худ ифтихор менамоем.

Ин хама дастгириҳои давлату Ҳукумат ва ғамхориҳои падаронаи Пешвои миллат нисбати мо — ҷавонон равона шуда, ҳар яке моро водор менамояд, ки дар ҷомеа дорои рафтори намунавӣ бошем, тибқи ҳидоятҳои падаронаи Пешвои миллат хонем, босавод шавем ва ҳамчун пайрави асили Пешвои миллат тавонем дар ободии Ватани маҳбубамон саҳмгузор бошем. Некбахтӣ, иқболи баланд,

Гулафзо ПИРОВА
донишҷӯи соли 2

бахту саодат, насиби мо ҷавонони Тоҷикистон гардидааст ва мо қавл медиҳем, ки он парҷамеро ки фарзандони фарзонаи миллат дар фазои паҳновари илму дониш баланд бардоштаанд боз ба баландихо бардорему муаррифӣ намоем ва шеъри зеринро шиори худ дар зиндагӣ қарор диҳем:

Гӯш харфи роҳбар
бояд кунем,
Дуртар роҳи назар
бояд кунем.
Дасти нанги худ
сипар бояд кунем,
Қатраҳоро ҳам гуҳар
бояд кунем.
Дар хама майдон
зафар бояд кунем,
Тоҷикистонро дигар
бояд кунем.

Баҳодур АЛИМОВ
студент 4-го курса (УГП)

установлены дипломатические отношения. Республика Таджикистан является активным членом 51 организации, в том числе международных и региональных, а также международных финансовых институтов. По итогам длительных переговоров был положен конец гражданской войне - после пятилетнего вооруженного противостояния было подписано Общее соглашение об установлении мира и национального согласия в Таджикистане, которое является уникальным национальным достижением за период независимости. Сегодня опыт таджикстанцев в деле

мира. Благодаря этой политике Таджикистан укрепил свою позицию на международной арене, содействовал решению мировых проблем, начал взаимодействие со многими странами и, с учетом национальных интересов, обеспечил во внешней политике баланс своих и общих интересов. Политика «открытых дверей» - основа внешней политики Таджикистана. Ее наглядные результаты отражены в следующем:

Ежегодно между Таджикистаном и сотнями стран мира ведется товарооборот. В 2013 году Таджикистан стал полноправным членом

по рациональному использованию водных ресурсов, сотрудничеству в области энергетики, борьбе против терроризма, экстремизма и незаконного оборота наркотиков.

Инициативы руководства Республики Таджикистан в водной области, поддержанные со стороны ООН, перешли от уровня изучения до практической реализации международным сообществом. Данные инициативы в совокупности направлены на создание новой стратегии для человечества и обеспечение достойной жизни для жителей планеты:

Международный год вод-

ЮНЕСКО «Город мира»;

- в 2003 году классическая музыка Таджикистана и Узбекистана «Шашмаком» была введена в Список всемирного наследия ЮНЕСКО в качестве шедевра устного и нематериального наследия человечества;

- в 2010 году решением 34-й сессии Комитета всемирного наследия ЮНЕСКО одно из древнейших поселений на территории Таджикистана - Саразм был внесен в Список всемирного культурного наследия ЮНЕСКО;

- в 2013 году решением 36-й сессии Комитета всемирного наследия ЮНЕСКО

ТАДЖИКИСТАН И МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО

В годы, когда Таджикистан обрел независимость, страна обратилась к основам своей государственности, и в первую очередь, к ведению внешней политики, которая столкнулась с совершенно иной - мировой политикой. В начале становления своей независимости республика была охвачена навязанной гражданской войной и в этих сложных условиях формировалась взвешенная политика, которая должна была обеспечить незыблемость государства и сплоченность нации, твердую политическую позицию страны на международной арене. К счастью на этом предопределяющем этапе, благодаря усилиям руководства страны, Таджикистан стал полноправным членом международного сообщества, и сегодня Таджикистан официально признала 151 страна мира, а со 126 из них

достижения мира признан мировым сообществом, его изучают в школах.

В последующий период были продолжены основные принципы и политические традиции внешней политики Таджикистана по решению первостепенных задач для развития страны, в частности в целях упрочения мира и национального согласия, укрепления политической, экономической и социальной реформ. В этот период руководство страны объявило о политике «открытых дверей» и необходимости достойного представления культурного наследия таджиков миру, в связи с чем был дан старт многовекторной, взвешенной и прагматичной внешней политике, расширению и укреплению дружественных связей, плодотворному сотрудничеству с различными странами

одной из влиятельных организаций мира - Всемирной торговой организации.

На сегодня Таджикистан подписал более 1200 двусторонних документов, которые охватывают вопросы сотрудничества в политической, экономической, торговой, военно-технической областях, а также в сферах безопасности, науки, культуры, образования, медицины, туризма и т.д.

Большинство политических инициатив, выдвинутых руководством Таджикистана, были приняты и поддержаны мировым сообществом. К числу этих инициатив относятся: решение внутреннего конфликта посредством переговоров, содействие решению политических и экономических проблем Афганистана, развитие регионального сотрудничества, ряд инициатив

сотрудничества 2013. Благодаря инициативе Таджикистана об объявлении 2013 года - Международным годом водного сотрудничества, понятие водной дипломатии было поднято на более действенный уровень, наполнено реальным содержанием: смысл водной дипломатии отличается от своего традиционного или классического понимания, реализация подобных переговоров нового формата требует, чтобы они смогли содействовать успешному завершению расхождений во мнениях по управлению и использованию водных ресурсов транснациональных рек.

Достижения внешней политики Таджикистана в сотрудничестве с ЮНЕСКО:

- в 2002 году столица Таджикистана - город Душанбе, стал лауреатом премии

СКО Национальный парк Таджикистана - Горы Памира был включен в Список всемирного природного наследия ЮНЕСКО;

- в 2013 году в Париже в штаб-квартире ЮНЕСКО состоялась презентация книги «Архитектор мира», посвященной ценному вкладу Президента Таджикистана Эмомали Рахмона в установление прочного мира в стране;

- в 2013 году ЮНЕСКО наградила Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона юбилейной медалью «60-летие ЮНЕСКО» за постоянную приверженность целям укрепления прочного мира, содействию устойчивому развитию, в частности посредством инициатив по развитию сотрудничества в водной сфере, международного диалога, обмена научными достижениями и ускоренной реализации Целей Развития Тысячелетия и других, согласованных на международном уровне целей развития;

- в 2013 году в Париже в ходе 37-й сессии Генеральной конференции ЮНЕСКО в Список юбилейных дат ЮНЕСКО на 2014- 2015 годы были внесены празднования 3000-летия Гисара, 700-летия Мир Саида Али Хамадони (в сотрудничестве с Исламской Республикой Иран) и 600-летия Абдурахмана Джами.

Наградой за эти титанические усилия стали любовь и уважение, которые Эмомали Рахмон снискал у народа Таджикистана и среди десятков тысяч зарубежных соотечественников. Он также завоевал огромное уважение мирового сообщества, которое каждый раз оказывает ему знаки внимания как авторитетному Главе Таджикистана, опытному политику и выразителю общечеловеческих ценностей и идеалов.

ШУКРИ ИСТИҚЛОЛИ МИЛЛАТ

Истиклолият роҳи ягонаи таъминку-нандаи пешравию тамоми самтҳои фаъолияти ҳар як давлату миллат ба шумор меравад. Таҷлили санаи муҳими таърихи 9 сентябр – Рӯзи Истиклолияти давлатӣ барои халқи тоҷик ҳеле муҳиму гиромӣ аст, зеро ин рӯз ба мардуми мо ҳаёти осоиштаро фароҳам овард. Мардуми тоҷик тӯли ҳазорсолаҳо кӯшиш ба ҳарч меод, ки дорои давлати ягона ва соҳибхӯшӣ бошад, то тавонад аз ҳуқуқи комили хеш истифода бурда, манфиатҳои миллии худро ҳимоя намояд.

Баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ дар кишвар ҷанги шахравандӣ

сар зад, ки дар натиҷа мардуми тоҷикро гирдоби ноумедӣ фаро гирифт. Қисмати зиёди онҳо ба кишвари ҳамсоя Афғонистон фирор намуда, дар ғарибӣ умр ба сар мебаранд. Аз Ватан, аз обу хоки Ватан дур будан барои онҳо ниҳоят сахт ва вазнин буд. Ин ғарибон аз Худо умед ва орзуи онро доштанд, ки рӯзе бар Ватани хеш бармегарданду зиндагиашон ранги дигар мегирад. Дар чунин як вазъияти ҳасос ва ниҳоят вазнин касе набуд, ки мардумро ба ҳам ораду бар лаби кӯдакон дубора хандаро баргардонад. Ҳамин орзую ояндабинии некбинонаи мардуми таҳаммулпазири тоҷик буд, ки Худованд ба онҳо шахсиятеро

рӯи қор овард, ки бо ақлу заковат ва зиракии худ пеши ин гирдоби ноумедию гирад ва миллатро аз парокандагӣ ноумедиҳо раҳо созад. Ин шахс Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад.

Имрӯз ман ҳамчун як фарди ин диёри соҳибистиклол шукр, сад шукр мегӯям, ки бо шарофати як тан фарзанди фарзонаи миллат, мо тоҷикон соҳиби Ватани соҳибистиклол ва сулҳу ваҳдати комил гаштем. Маҳз дар даврони Истиклолият Ватани азизамон ба пешравиҳои назаррас ноил гардида, дар ин давра як қатор иншоотҳо, муассисаю корхонаҳо,

роҳҳои заводу фабрикаҳо, роҳҳои зиёди наздиксозандаи меҳру муҳаббати ҳамватанонамон сохта ба истифода дода шудаанд. Истиклолият ва озодии давлату миллат барои ман чун як донишчӯ ва ҷавони худогоҳ боиси ифтихору сарфарозии бепоён аст. Он имрӯз боиси эътиқоди эътимод ва сарҷамъии мардуми ин сарзамини соҳибтамаддун гаштааст.

Мо насли ҷавони истиқлол ваъда медиҳем, ки барои гулгушӯкуфои Тоҷикистони азиз ва барои боз ҳам устувору пойдор гардидани Истиклолияти он саҳми беандозаи хешро мегузорем.

27-умин солгарди Истиклолият муборак, ҳамватанони азиз!

Ҳасанҷон ФАЙЗУЛЛОЕВ
донишчӯи соли 4

THE ROLE OF YOUTH IN MODERN SOCIETY

Hasan YAHYOEV
the student of third course

Each age group in society has its own role and this is important in many different ways. Youth as a description of a sector of society has many definitions depending on the perspective being used.

Youth is the spring of Life. It is the age of discovery and dreams. Tajik youth has the power to make our country from developing nation to a developed nation. Is it a dream? No, their dreams take them to stars and galaxies to the far corners of the unknown pursue their dream, till they realize it and die for it in process. The youth hopes for a world free of poverty,

unemployment, inequality and exploitation of man by man. A world free of discrimination on the grounds of race, colour, language and gender. A world full of creative challenges and opportunities to conquer them. But let us convert these hopes in reality.

The role of youth is of most importance in today's time. It has underplayed itself in field of politics. It should become aspiring entrepreneur rather than mere workers. It can play a vital role in elimination of terrorism. Young participation is important because youth are the country's power. Youth recognize problems and can solve them. Youth are strong forces in social movements. They educate children about their rights. They help other young people attain a higher level of Intellectual ability and to become qualified adults.

Unfortunately no one is bothered to dream any vision. Martin Luther has said, «I have a Dream» and the dream come largely true. If he had not thought of that dream he would have accomplished nothing in his life. Another problem is its indifferent attitude towards things, situation and politics

.The new cool formula of “let the things be “is proving fatal to Tajikistan's development. Lack of unity and spirit is the major set back . Its time The youth, the students have to realize their power , their role, their duties and their responsibility and stand up for their rights. Now its time that instead of brain drain we should act like magnets and attract world to Tajikistan.

Tajikistan can become a developed nation only if everyone contributes to the best of his or her capacity and ability. Youth is wholly experimental and with the full utilization of the talents of the Youth, Tajikistan will become a complete Nation. Let us hope for the same.

**‘Youth is like a fire
It crept forward.
A Spark at first
Growing into a flame
The brightening into a Blaze’.**

Young people are often considered to represent the future as they bring new ideas and energy to add to the pool of knowledge that currently exists. They can bring enthusiasm and vitality which can lead to new discoveries and developments that can benefit society or even the world at large. Although not the only drivers of social change,

young people are seen to be one the key drivers engendering change. Whether this is inherent in the beliefs of young people or the hope for the future is placed upon them by older generations is not clear. However, Tajikistan is changing and developing, and this affects the lives of the people living there in varying degrees depending on their individual circumstances. Therefore, there are many new opportunities becoming available that can provide very different futures for today's youth that were not available to previous generations. The environment in which they are living is very different to that which was experienced by their parents. As a result many of the traditional values and cultural behaviours are being challenged by the influence of other cultures, particularly those in the West. Therefore, it can be seen that there are competing ways of life that exist which may be considered either a choice or a cause of confusion for young people.

Young people in Tajikistan are considered to be vitally important as they will bring new ideas and developments to improve their country where older people are viewed as

unable to be innovative or deal with new ideas. This perception differs from the views of young people and indeed the structure of society in general that exists in the West.

The ability of the young people to fully participate in this way, however, is inhibited by two main factors. The first is the level of education, which also will be indicative of their wealth status, and the second is their religious position. The better educated the young person is the more likely they are to participate more fully in civil society according to available research. Therefore, increasing the level of education across the country is important to develop the skills in the young people to enable to undertake the type of jobs that will help Tajikistan develop. Tajikistan is keen for their young people to become involved in civil society and develop political interest as this seen to be a vital part of the development of the country. In many ways there would appear to be a great deal of pressure being placed on the younger generation to move Tajikistan into more developed and progressive country.

ИСТИҚЛОЛИЯТ – СУТУНИ ДАВЛАТДОРӢ

Санаи 9-уми сентябр дар ҳаёти кишвари азизамон санаи басо ҳам фараҳбахш ва хотирмонест, ки онро дар саҳифаҳои китоби таърихи миллатамон бо ҳарфҳои заррин сабт намудаанд. Баъди пош хӯрдани давлати абарқудрати Шӯравӣ қадами басо ҳам муҳим дар роҳи расидан ба истиқлолият, ин қабули Эълонияи истиқлолияти Тоҷикистон буд, ки он 24 августи соли 1990 ба имзо расид. Санаи 9 сентябри соли 1991 бошад, ҚТ соҳибхитиёри худро расман эълон кард. Минбаъд, Тоҷикистон ҳамчун давлати мустақил дар харитаи сиёсии ҷаҳон арзи ҳастӣ намуд ва он ҳамчун узви комилҳуқуқӣ ҷудонашавандаи ҷомеаи ҷаҳонӣ аз тарафи давлатҳои ҷаҳон, алаҳусус соҳмонӣ ташкилотҳои бонуфузи ҷаҳонӣ расман шинохта шуд. Дар як вазъи ногувору ноором ва хеле ҳам вазнин тоҷикон ва тоҷикистониён тавонистанд соҳиби давлати соҳибхитиёри мустақили худ гарданд, ки ин боиси ифтихор ва сарбаландии мост. Мо сарфароз аз онем, ки вақте саҳифаҳои таърихи ватанамонро варакгардон менамоем, дар он танҳо фидокорию ҷавонмардӣ, заковату донишмандӣ, ҷаҳондонӣю фарзонагии ҷавонмардон ва шоирону нависандагонӣ безаволро дармеёбем. Шукргузор аз дирӯзу имрӯзем, ки новобаста аз давру замон, мо миллат офаридем ва мо як миллатем. Аз дирӯз то имрӯз дар канори Ватани азизамон ҳазорон ҷавонон ҳамчун дурдонаҳои ноёби сайёра ба воя расидаанд, дунё аз шуҳрати онҳо ва бузургии модарони мо оғаҳӣ пайдо намуд. Мо тавонистаем ба ҷаҳонӣён давлатдорӣю бузургу пур аз тамаддунро, ки ном Сомониён аст, пешкаш кунем. Мо миллате ҳастем, ки баъд аз қарнҳо ба Истиқлолият расидем, аз нав соҳиби давлату давлатдорӣ гаштем. Соҳибхитиёрӣ барои мо – мардуми тоҷик қадами нахустин ва устуворе гардид. Истиқлолият

танҳо он қалиде буд, ки ба рӯйи мардуми мо дарере боз намуд, ки паси он пур аз умеду орзу, хушбахтиву хушрӯзӣ ва албатта, пур аз имтихону душворӣ буд. Шукр аз файзи истиқлолият, аз баракати модарони дастбардуову мӯъҷизаофар, ки ба сари мардуми мо нури Раҳмон омад. Маҳз ҷазои амниятую оромӣ ва истиқлолияти кишвар буд, ки ҚТ 6-уми ноябри соли 1994 Конституцияи нави худро қабул намуд ва дар як маврид ба майдони сиёсат Эмомалӣ Раҳмон ворид гардида, ҳамчун сарвари тозаинтиҳоб аз пайи иҷроӣ ваъдаи додаи худ гардид ва мардуми миллати тоҷикро аз вартаи ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣю хонумонсӯз начот дода, моро ба Ваҳдати миллӣ расонид, ки ин сулҳи мо –тоҷиконро ҷомеаи ҷаҳонӣ то ҳол ҳамчун таҷрибаи расидан ба сулҳ меомӯзанд. Барои мо, Истиқлолияти кишвар мисли ҳаво, обу хокест, ки бе он ҳаёти мо маъное надорад. Истиқлолият барои мо ин

кӯдакии беғаму беолоиш, аллаҳои ширини модаронамон, даврони мактабии пур аз талошу донишомӯзӣю, замони донишҷӯӣю пур аз ормону интизорихост.

Маҳмадқарим ШАРИПОВ
унвонҷӯи кафедраи
ҳуқуқи ҷиноятӣ

кӯдакии беғаму беолоиш, аллаҳои ширини модаронамон, даврони мактабии пур аз талошу донишомӯзӣю, замони донишҷӯӣю пур аз ормону интизорихост.

**Ҷашни Истиқлол некӯ фоли мост,
Мазҳари фаҳру фару иқболи мост.
Тоҷикистон ид дорад - ид дорад доимо,
Тӯйи беҳин ҷашни Истиқлоли мост.**